

Inka Hyväri

Jenna Jallow

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja (AMK)

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyö, 2023

VARHAISEN VUOROVAIKUTUKSEN MERKI- TYS LAPSEN KEHITYKSELLE

Esittelypiste Vauvan päivän tapahtumassa 2022

TIIVISTELMÄ

Inka Hyväri ja Jenna Jallow

Varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle – Esittelypiste Vauvan päivän tapahtumassa 2022

51 sivua ja 5 liitettä

Kevät 2023

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja (AMK)

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyö on kehittämispainotteinen opinnäytetyö. Opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää esittelypiste Vauvan päivän tapahtumassa 30.9.2022. Tapahtuma järjestettiin Lappeenrannan Prismakeskuksen käytävällä. Opinnäytetyön yhteistyökumppani oli Parasta Lapsille Lappeenrannan yhdistys ry. Opinnäytetyön tavoitteena oli antaa tietoa varhaisesta vuorovaikutuksesta ja sen merkityksestä lapsen kehitykselle sekä tarjota vanhemmille mahdollisuus keskustella aiheesta.

Tapahtuma kesti kolme tuntia ja sen aikana pisteellä kävi noin 60 vanhempaa. Pisteellä jaettiin esitteitä, joiden pohjalta käytiin vapaamuotoista keskustelua vanhempien kanssa. Esitteiden sisältö laadittiin opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten pohjalta. Pisteellä oli leikkimatto sekä leluja vauvoja varten. Pisteellä jaettiin lahjoituksena saatuja pieniä välipalapusseja sekä vauvoille että aikuisille. Tapahtumassa oli mukana myös muita järjestöjä, Lappeenrannan evankelisluterilaiset seurakunnat sekä opiskelijoita muista ammattikorkeakouluista.

Esittelypisteelle osallistuneilta kerättiin anonyymisti palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti palautelomakkeella. Palaute oli positiivista ja kannustavaa. Palautetta saatiin muun muassa tärkeäksi koetusta aiheesta sekä viihtyisästä pisteestä. Palautteesta selvisi myös se, että vastaavanlaisia tapahtumia kaivattaisiin lisää. Myös Parasta Lapsille ry:n Lappeenrannan yhdistyksen puheenjohtaja oli tyytyväinen toteutukseen.

Asiasanat: varhainen vuorovaikutus, lapsen kehitys, kiintymyssuhde, perheet, tapahtumat

ABSTRACT

Inka Hyväri, Jenna Jallow

The importance of early interaction for the child's development - the theme of Baby's Day event 2022

51 pages and 5 appendices

Spring 2023

Diakonia University of Applied Sciences

Registered Nurse, Bachelor of Social Services

Bachelor's Degree Programme in Health Care, in Social Services

This thesis is development oriented. The purpose of this thesis was to arrange a presentation area at the Baby's Day event 30th of September 2022. The event was organized at Prisma center hall in Lappeenranta. The partner in this thesis was Parasta Lapsille Lappeenrannan yhdistys ry. The aim of this thesis was to provide information about early interaction and its significance for the child's development and to give parents the opportunity to discuss the topic.

The event lasted for three hours and there visited about 60 parents. Leaflets were handed out at the presentation area, on the basis of which free-form discussions with parents were held. The content of the leaflets was based on the theoretical framework of the thesis. The presentation area had a play mat, as well as toys for babies. Small snack bags received as donations were distributed at the presentation area to both babies and parents. Other organisations, Evangelical Lutheran churches in Lappeenranta and students from other universities of applied sciences also participated in the Baby's Day event.

Anonymous feedback was collected from the participants at the event, both orally and in written form, using a feedback form. The feedback was positive and encouraging. The feedback was received about comfortable presentation area and on a topic that was considered important. The feedback also revealed that more similar events would be needed. The chairperson of the association was also pleased with the implementation.

Keywords: early interaction, child development, attachment, families, events

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VAUVAN KEHITYS	5
2.1 Fyysis-motorinen kehitys.....	5
2.2 Kognitiivinen kehitys.....	7
2.3 Sosiaalinen ja psyykinen kehitys.....	8
3 VARHAINEN VUOROVAIKUTUS	11
3.1 Varhaisen vuorovaikutuksen määritelmä	11
3.2 Varhainen vuorovaikutus ja lapsen kehitys	13
3.3 Kiintymyssuhde	16
3.4 Keinoja vuorovaikutuksen vahvistamiseen.....	19
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	23
5 YHTEISTYÖTAHO JA TOTEUTTAMISYMPÄRISTÖ	25
6 OPINNÄYTETYÖN PROSESSIN KUVAUS.....	26
6.1 Suunnitelma	26
6.2 Toteutus	28
6.3 Palaute ja arviointi.....	29
7 POHDINTA	32
7.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	32
7.2 Tapahtuman pohdinta	33
7.3 Ammatillinen kasvu	36
LÄHTEET.....	40
LIITE 1. Esittelypisteen mainos.....	45
LIITE 2. Esite	46
LIITE 3. Palautekysely esittelypisteestä.....	47
LIITE 4. Muistiinpanot	48

LIITE 5. Esittelypisteemme tapahtumassa	51
---	----

1 JOHDANTO

Nykyaikana keskustellaan paljon vuorovaikutuksesta, tunnekasvatuksesta sekä tunnetaidoista. Keskustelu mielenterveydestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista ovat myös lisääntyneet. Mielen kehittyminen ja mielenterveys varhaislapsuudessa ovat voimakkaasti sidoksissa vanhemman ja vauvan välisen varhaisen vuorovaikutussuhteen laatuun (Puura ym., 2018). Vuorovaikutus alkaa vahvistua heti syntymän jälkeen, kun vastasyntynyt pääsee vanhemman syliin. Vauva tuntee ihon lämmön, kuulee vanhemman sydänäänet ja vanhempi vastaa vauvan liikkeisiin kosketuksella, hakemalla katsekontaktia sekä puhumalla vauvalle. (Martikainen & Burakoff, 2021.) Suhtautumisemme lapsiin kertoo siitä, miten paljon arvostamme ihmistä ja ihmisyyttä. Lapsuuden arvo on totta vain silloin, kun me teemme sen joka päivä todelliseksi. (Tamminen, 2011, s. 289.)

Vuorovaikutustilanteissa lapsi oppii taitoja, joita hän tarvitsee kommunikoinnissa läpi elämänsä. Vuorovaikutus on tärkeää, jotta vauva oppii ilmaisemaan itseään ja huomaa myös sitä kautta, että hänen tunteisiinsa vastataan (Kanninen & Sigfrids, 2012, s. 27). Lapsena koettu emotionaalinen lämpö johtaa kypsään persoonallisuuteen, somaattiseen terveyteen ja hyvään mielenterveyteen aikuisuudessa. Lapsen kokema kunnioitus ja arvostus liittyvät aikuisuudessa itseluottamukseen, koulutukseen, urakehitykseen ja jopa tuloihin. (Ylikangas, 2016, s. 132.) Vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutussuhteen laadun on todettu olevan ratkaisevan tärkeää lapsen kehitykselle varhaislapsuudessa. Lisäksi sen on havaittu ennustavan lapsen sosiaalista ja kognitiivista kehitystä sekä koulussa oppimista keskilapsuudessa. (Lotzin, ym. 2015.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli toteuttaa esittelypiste Vauvan päivän tapahtumassa 30.9.2022 Lappeenrannan Prismakeskuksessa. Esittelypisteellämme jakamassamme esitteessä oli tietoa varhaisesta vuorovaikutuksesta ja sen merkityksestä lapsen kehitykselle. Kerroimme kohdista tarkemmin ja keskustelimme niistä tapahtumaan osallistuneiden kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena oli jakaa tietoa vanhemmille varhaisen vuorovaikutuksen merkityksestä. Yhteistyötoimomme oli myös mukana tapahtumassa.

2 VAUVAN KEHITYS

2.1 Fyysis-motorinen kehitys

Ensimmäisen ikävuoden aikana lapsi kasvaa nopeasti. Ensimmäisten 4–5 kuukauden aikana syntymäpaino yleensä kaksinkertaistuu. Vauvan täyttäessä yhden vuoden, syntymäpaino on yleensä kolminkertaistunut ja kahden vuoden iässä syntymäpaino nelinkertaistuu. Jokaisen lapsen kohdalla kasvu on kuitenkin yksilöllistä. Lapsen painonnousu on ensimmäisten elinkuukausien aikana merkittävin hyvinvoinnin mittari. (Terveyskirjasto, 2018.) Vauvan kasvua arvioidaan neuvolassa kasvukäyrien avulla. Käyrän avulla kasvu suhteutetaan saman ikäisten ja samaa sukupuolta olevien terveiden lasten kasvuun. Suomessa käytössä olevat käyrät ovat iänmukainen pituus, paino, päänympäryys, painoindeksi (BMI) ja pituuden mukainen paino. (Terveyskylä, i.a.)

Kuten vauvan muutkin kehityksen osa-alueet, myös motorinen kehitys on hyvin yksilöllistä. Siihen vaikuttavat muun muassa temperamentti, perimä, aktiivisuus ja elinolosuhteet. Motorinen kehitys voidaan jakaa karkeamotoriikan (taulukko 1) sekä hienomotoriikan kehittymiseen. (Lapsuus.ouka.fi, i.a.) Sikiön sekä syntyneen lapsen kehitys etenee kefalokaudaalisesti eli päästä jalkoihin sekä proksimodistaalisesti eli vartalon keskiosasta ääriosiin (Nurmi ym., 2014, s. 31). Kefalokaudaalinen kehitys näkyy esimerkiksi siinä, että ensin vauva oppii hallitsemaan päänsä liikkeitä, sen jälkeen kohottamaan ylävartaloaan vatsamakuulla ollessa ja sitten hallitsemaan jalkojaan esimerkiksi seisomaan nousemisessa (Lapsuus.ouka.fi, i.a.).

Taulukko 1. Karkeamotoriikan kehittymisen vaiheet. (Mukaillen Lapsuus.ouka.fi, i.a.).

Ikä	Karkeamotoriikan taito
0–4 vk	Nostaa päätään vatsamakuulla ollessa
4–9 vk	Pitää päätään ylhäällä vatsamakuulla ollessa
2–3,5 kk	Kannattelee päätään, jos hänet vedetään käsistä istumaan
3,5–5 kk	Kohottaa ylävartaloaan ja päätään kyynärpäiden varassa ollessa
4–6 kk	Kääntyy selältä vatsalleen
5–7 kk	Varaa jaloilla, kun hänet nostetaan pystyasentoon
6–8 kk	Ryömii ja istuu tuettuna lattialla
7–10 kk	Nousee itse istumaan, konttaa sekä nousee seisomaan tukea vasten
7–16 kk	Seisoo ilman tukea
7–17 kk	Kävelee vähän tuettuna tai ilman tukea

Hienomotoriikan kehitys alkaa jo kohdussa, kun sikiö alkaa liikutella raajojaan. 0–3 kuukauden iässä vauva harjoittelee silmien sekä pään hallintaa ja silloin myös yläraajojen motoriikka kehittyy. 3–6 kuukauden iässä vauva alkaa tarkkailla käsiensä liikkeitä. Kun vauvalle ojennetaan jokin esine, hän tarttuu siihen kouraisuotteella kädellä, joka on lähempänä esinettä. 6–9 kuukauden ikäisen vauvan käsien yhteistoiminta kehittyy ja vahvempi käsi tulee esille. Kouraisuote kehittyy sormien kärkiotteeseen ja sitten pinsettiotteeseen. (Lapsuus.ouka.fi, i.a.)

Motorisen kehityksen edistyttyä vauvan aktiivisuus kasvaa ja sen seurauksena vuorovaikutuksessa tapahtuu muutoksia. Esimerkiksi kun vauva oppii konttaamaan ja lähtee tutkimaan ympäristöä, hän palaa sen jälkeen vanhemman turvalliseen läheisyyteen. Vauvan leikit sekä ymmärrys kehittyvät uusien motoristen taitojen myötä, vaikka asioiden jäsentely kielen ja ajattelun kautta ei olekaan vielä yhtä kehittynyttä. (Sinkkonen & Korhonen, 2015, s. 181.) Vauvalle on ikään kuin

tallentunut tieto aiemmin koetuista asioista, joka ohjaa tulevaa toimintaa ja vanhemman on tärkeää tukea tätä toimintaa. (Sinkkonen & Kalland, 2011, s. 23.)

2.2 Kognitiivinen kehitys

Vauvan kognitiivinen kehitys näkyy monin eri tavoin kuten toisten toiminnan jäljittelemisessä ja puheeseen reagoimisessa. Vauvalla on synnynnäinen tarve reagoida puheeseen ja vähitellen hän tiedostaa puheen merkityksellisyyden piirteitä. Kognitiivisella kehityksellä tarkoitetaan älyllistä kehitystä kuten havaintojen, kielen, muistin, syy- ja seuraussuhteiden sekä ongelmanratkaisutaitojen kehitystä. Kaikki tekeminen ja kokemukset ovat vauvalle opettavaisia. Oppiminen alkaa heti syntymän jälkeen vauvan herkistyttyä jollekin asialle, jolloin hän kytkee asiat toisiinsa. Kognitiivista kehitystä tapahtuu nopeasti ensimmäisten elinvuosien aikana. (Pulkkinen, 2022, s. 68–69.) Vanhemmat ovat tärkeässä asemassa vauvan kognitiivisen kehityksen tukemisessa, sillä he kannustavat lasta uteliaisuuteen ja asioiden kokeilemiseen. Kun vanhemmat puhuvat sekä lukevat vauvalle, he kartuttavat jo varhain vauvan sanavarastoa ja auttavat tutustumaan kiinnostuksen kohteisiin. (Pulkkinen, 2022, s. 71.)

Kognitiivisessa kehityksessä vauva oppii ympäristöstään aistiensa avulla. Esimerkiksi, kun vauva tutkii ympäristöään lattialla ryömien, hän saa jatkuvasti aistikokemuksia. Aistien avulla vauva oppii ryömimään lelun luokse ja tällä tavoin hän oppii tunnistamaan miltä lelu näyttää ja tuntuu. (Niskanen & Kari, 2019, s. 70.) Objektin tunnistamisen taito vahvistuu lapsen ensimmäisten ikävuosien aikana. Lapsi oppii visuaalisesti erottelemaan osia objekteista, ja objektit yhdistyvät niiden merkitykseen sekä saavat nimen. Näin lapsi harjoittelee hahmottamista sekä yhdistää saavuttamia taitoja muun kehityksen alueille, esimerkiksi motorisiin ja kielellisiin taitoihin. (Sandberg, 2021, s. 195.)

Normaalisti kehittyvän lapsen parin ensimmäisen ikävuoden yhtenä suurimmista saavutuksista voidaan pitää sitä, että hän oppii puhumaan ja myös ymmärtämään muiden ihmisten puhetta. Tarkemmin sanoen hän oppii käyttämään kieltä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja oppimisen välineenä. Kaikki viestintä ei kuitenkaan

ole kielellistä, vaan ihmiset viestivät jatkuvasti toisilleen monenlaisia asioita tietoisesti myös muiden keinojen, kuten ilmeiden ja eleiden avulla. (Launonen, 2007, s.17.)

Vauva viestii monin eri tavoin kuten fyysisen viestinnän ja tunneviestinnän kautta. Fyysisellä viestinnällä tarkoitetaan sanattomia viestejä kuten eleet, ilmeet, katsekontakti, liikkeet ja kosketus. Vanhemman on tärkeää pystyä ymmärtämään vauvan fyysistä viestintää vuorovaikutustilanteissa, jotta vauva tulee ymmärretyksi. Myös tunneviestintä on sanatonta viestintää. Tunneviestintä vaikuttaa vuorovaikutukseen jatkuvasti, mutta tiedostamattomasti. Tunneviestinnällä tarkoitetaan tunnelmaa, tunteita ja olotilaa. Intuiitiivinen viestintä ja tunneviestintä ovat yhteydessä toisiinsa vuorovaikutustilanteissa. Intuiitiivisella viestinnällä tarkoitetaan sitä, että vanhempi pystyy aistimaan vauvan katseesta tai olemuksesta, mitä vauva tarkoittaa ja mikä on hänen mielentilansa. (Dunderfelt, 2001, s. 21–23, 28.)

2.3 Sosiaalinen ja psyykinen kehitys

Vauvan tärkeimpiä perustarpeita ovat turvallisuus ja selviytyminen. Vauvan täytyisi pystyä luottamaan, että hänen fyysiset sekä psyykkiset tarpeensa tyydytetään. Kaikilla ihmisillä kuten myös vastasyntyneillä on tarve tulla kokonaisvaltaisesti kohdatuksi, kuulluksi ja nähdyksi. Turvallisuutta tuntiessaan vauva voi turvautua ja luottaa vanhempaansa. Turvallisuuden tunnetta luo myös selkeät rajat ja päivittäin toistuvat rutiinit. (Kanninen & Sigfrids, 2012, s. 20–22.)

Ensimmäiset mallit vuorovaikutustilanteisiin, toisten huomioon ottamiseen ja ylipäätään sosiaaliseen käyttäytymiseen muodostuvat kodin ihmissuhteista ja sen jälkeen niistä elämänpiireistä, joihin lapsi osallistuu. Kodin mallilla voi siis olla kauaskantoiset vaikutukset sosiaalisen kulttuurin muovautumiseen. Lapsella on tarve ja oikeus kuulua muiden yhteyteen. Hänellä tulisi olla myös mahdollisuuksia solmia sosiaalisia suhteita. (Pulkkinen, 2022, s. 65.)

Leikki edistää lapsen mutta myös jo pienen vauvan kehitystä, oppimista sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia. Vauvan kanssa voi leikkiä jo varhain, ikätaso

huomioiden. Leikin avulla mielikuvitus kehittyy ja lapsi oppii erilaisia asioita itsestä sekä kanssaleikkijöistä. Leikkiminen tukee innostusta, yhdessä tekemistä sekä omien taitojen tiedostamista. Leikki tukee myös varhaista vuorovaikutusta ja vanhempi voi leikin avulla esimerkiksi sanoittaa tunteita. (Niskanen & Kari, 2019, s. 81.)

Vauva pyrkii säätelemään tunteitaan ja toimintaansa jo varhaisessa vaiheessa. Esimerkiksi vauva alkaa imeä voimakkaammin tuttia nukkuessaan, kun ympäristöstä alkaa kuulua melua. Edellä kuvattu keino rauhoittaa vauvaa itseään ja hän pystyy jatkamaan unia. Melun muuttuessa sietämättömäksi vauva herää ja alkaa itkeä eli tällöin vauvan omat keinot itsensä rauhoittamiseksi eivät riitä. Tässä tilanteessa vauva tarvitsee itsesäätelylleen ja rauhoittumiselleen vanhemman apua esimerkiksi vaunujen heijaamista. Levoton ympäristö vaikuttaa itsesäätelyn varhaiskehitykseen negatiivisesti. Levottomassa ja vaihtuvassa ympäristössä vauvalla on liian paljon vaikutteita eikä hän pysty käsittelemään niitä. Vauvan itsesäätelyn keinot pettävät ja se voi näkyä vauvan käytöksessä itkuisuutena. Heijastusvaikutuksena tämä voi näkyä vauvan terveydessä eri tavoin esimerkiksi sairasteluina. (Pulkkinen, 2002, s. 77–78.)

Vauva tarvitsee puhtauden ja ravinnon lisäksi turvallisuuden tunteen, huomiota, kehuja ja hoivaa kehittyäkseen. Vauvaksi luokitellaan nollasta yhteen vuotias ja taaperoksi yli vuoden ikäinen. Alle 1-vuotias on täysin riippuvainen vanhemmistaan. Pienen vauvan kommunikaatio tapahtuu itkuna. (Korhonen, 2021.) Itku on biologisesti määritelty käyttäytymismuoto, jolla hän ilmaisee esimerkiksi sylin tarpeen (Mäntymaa ym., 2003, s. 462). Itku on vastasyntyneen vauvan tehokkaimpia ilmaisukeinoja. Jos vauva ei heti synnyttyään aloita itkemistä, aikuiset huolestuvat tämän terveydestä. (Launonen, 2007, s.24.)

Kahden kuukauden iässä vauva voi hymyillä ensi kertaa ja yleensä pian sen jälkeen katsekontaktista tulee merkityksellisempää sekä tutut kasvot alkavat erottua vieraista. Kolmen kuukauden jälkeen vuorovaikutuksesta tulee monipuolisempaa, vauva voi nauraa ääneen ja hän kiinnostuu muista lapsista. Noin puolivuotias vauva voi viestiä sylin tarvetta ojentamalla käsivarsiaan. 6–9 kuukauden iässä vauvalle saattaa tulla vierastamisen kausi, jonka kesto ja voimakkuus ovat

yksilöllisiä. Vierastamisen kautena vauva voi esimerkiksi takertua voimakkaasti vanhempiinsa nähdessään vieraita ihmisiä. Noin yhdeksän kuukauden ikäinen lapsi ymmärtää yksinkertaista kieltä ja vuoden ikäinen voi toistaa sanoja. (Korhonen, 2021.)

Temperamenttiominaisuudet ovat synnynnäisiä ominaisuuksia, jotka vaikuttavat ihmisen tapaan toimia. Vauvan kehittyvää minäkuvaa voi tukea arvostamalla vauvan yksilöllistä temperamenttia ja ottamalla huomioon se vuorovaikutuksessa. Esimerkiksi toiset vauvat voivat hymyillä enemmän kuin toiset, jotkut ovat motorisesti aktiivisempia kuin toiset ja toisilla vauvoilla on biologinen rytmi ruokailuissa. Erilaisuus on rikkautta, kaikki vauvat eivät ole aktiivisesti vuorovaikutukseen pyrkiviä. (Pulkkinen, 2022, s. 52.) Temperamentti on merkityksellinen erityisesti varhaislapsuudessa, koska se voi vaikuttaa sekä lapsen oppimiseen että kokemukseen maailmasta. Se myös muovaa sitä, miten lapsi vertaa itseään toisiin. Temperamentti on lapsen kasvaessa suhteellisen pysyvä, mutta kehitykselliset saavutukset riippuvat kuitenkin myös lapsen kokemuksista sosiaalisessa ympäristössään. (Savio, 2017.)

Daniel Sternin tutkimusten mukaan vauvan ydinminän muotoutuminen tapahtuu 0–3 kuukauden iässä. Vauvalle syntyy kokemuksia omista tunteistaan ja hän viestii niistä käyttäytymisellään. Vuorovaikutuksellinen minä muotoutuu noin 3–6 kuukauden iässä. Tässä iässä vauvat ovat kiinnostuneita ihmiskasvoista ja he reagoivat ilmeisiin. Vauva hahmottaa, että hän on vuorovaikutuksen toinen osapuoli. Vauvan uusien asioiden oppiminen voi viivästyä, mikäli hän ei saa tukea ympäristöltään omien kokemusten tulkitsemiseen. Jokainen vauva tarvitsee hoidaajan, joka auttaa häntä käsittelemään tunteitaan. Puolen vuoden iästä eteenpäin vauva ymmärtää, että muillakin ihmisillä on tunteita ja ajatuksia eivätkä ne ole välttämättä samoja kuin hänellä. Vauvan lähestyessä yhtä ikävuotta hänen tärkeä kehitystehtävänsä onkin vanhemmista irtaantuminen. (Nurmiranta ym., 2014, s.46–47.)

3 VARHAINEN VUOROVAIKUTUS

3.1 Varhaisen vuorovaikutuksen määritelmä

Varhaisella vuorovaikutuksella tarkoitetaan kaikkea vauvan ja aikuisen välistä yhteistä kokemista, olemista ja tekemistä. Varhainen vuorovaikutus on alle kolmevuotiaan sekä häntä hoitavan aikuisen välistä vuorovaikutusta. Vauvan ja vanhemman temperamentit ovat yksi tekijä heidän välilleen kehittyvän varhaisen vuorovaikutussuhteen rakentumisessa. (Nurmiranta ym., 2014, s. 46.) Vanhemman ja lapsen välisen suhteen ja vuorovaikutuksen tehtävänä on ohjata psyykkistä, sosiaalista ja emotionaalista kehitystä. Lapsi omaksuu kykyjä tunteidensa säätelyyn, oppii ymmärtämään monimutkaisia tunneilmaisuja ja ilmaisemaan omia tunteitaan. (Savio, 2017, s. 44.)

Varhaisessa vuorovaikutuksessa voidaan erottaa kolme tasoa. Ensimmäinen taso on käyttäytyminen, johon kuuluvat ruumiillinen taso, koskettaminen, äänet, puhuminen sekä katse. Eli käytännössä se tarkoittaa sitä, että vauvaan otetaan kontakti katsekontaktin, kosketuksen ja puheen avulla. Toinen taso on tunteellinen, jossa vauva kohdataan vuorovaikutuksessa, esimerkiksi reagoimalla vauvan tarpeisiin. Kolmas taso on psykologinen taso, eli tiedostettavat ja tiedostamattomat tekijät. Ne näkyvät ulkopuolisen silmin, kun hän tarkkailee äidin ja vauvan välistä vuorovaikutusta. (Storvik-Sydänmaa ym., 2019, s. 19)

Varhainen vuorovaikutus alkaa jo raskauden aikana äidin ja sikiövauvan ruumiillisen dialogin muodossa. Äiti ja sikiövauva käyvät dialogia liikkeiden, rytmien, äänien, kosketusten, makujen ja tuntoaistien avulla. Kohdussa vauva tutkii ensimmäistä kotiaan, kohtukotiaan, erilaisin aistimuksin, tarttuu napanuoraan, imee sitä ja leikkii sillä. Sikiövauvalla on paljon iho- ja tuntoelämyksiä, jotka hän kokee aaltoiluin, räjähdyksinä, luokse tulemisina ja lähtemisinä. Sikiö saa myös näköaistimuksia painelemalla silmiään. Hän kykenee aistimaan äidin sydämen, verenkierron, kävelyn ja nukkumisen sekä valveillaolon rytmit. Sikiö tunnistaa oman äidin puhe- ja lauluäänen toisten ihmisten äänistä. Äidin lämmin ääni aiheuttaa

sikiövauvassa mielihyvän liikkeet, ilmeet ja eleet, kun taas kylmä ja kova ääni pelästyttää hänet. (Niemelä ym., 2003, s.19, 22.)

Kun vanhempi vastaa vauvan viesteihin ja tarpeisiin, vauvalle syntyy tunne hänen merkityksellisyydestään ja siitä, että hänen tunteensa ovat tärkeitä. Varhaiseen vuorovaikutukseen ei tarvita erityistä osaamista. Toistuvilla ja tutuilla rutiineilla, lapsiperheen arjella sekä turvallisilla ihmissuhteilla luodaan vauvalle hyvä kasvu-ympäristö. Vauvan tulisi saada kokea päivittäin vanhemman iloitsevan hänen kanssaan olemisesta. Yhteisen tekemisen ei tarvitse aina olla suunniteltua. Jokaisen vauvan ja vanhemman vuorovaikutus on omannäköistä eikä yhtä ainoa oikeaa tapaa ole. Myös jokainen vauva ja vanhempi ovat erilaisia, siksi vertailu on turhaa. (Martikainen & Burakoff, 2021.)

Vauvan synnyttyä yö ja päivä saavat uudenlaisen rytmin ja rytmit voivat muuttua useasti vauvavuoden aikana. Vanhempien tuki toisiaan kohtaan auttaa tällaisissa uusissa elämäntilanteissa. Vanhempien välinen tiimityö ei aina toimi hyvin, joten sitä voi joutua harjoittelemaan. (Rönkä & Kekkonen, 2020.) Monet ensimmäisen vauvan saaneet vanhemmat ymmärtävät vasta vauvan syntymän jälkeen sen, että kuinka he ovat vastuussa vauvasta. Vanhempien tärkein tehtävä on tutustua vauvaan ja vauvan vanhempiinsa ensimmäisten viikkojen aikana sillä kukaan muu ei osaa kertoa, kuinka juuri kyseistä vauvaa hoidetaan. Vanhempien täytyy hyväksyä se, että uusi elämäntilanne on täynnä uusia asioita, joita ei voi tietää etukäteen. Heidän tulisi myös rakentaa omaa identiteettiään perhe-elämä huomioiden. (Isosävi, 2015.)

Vauvan hymy ja itku ovat luontaisia taitoja, joita ei opita. Näiden avulla hän harjoittelee vuorovaikutusta. Hymyn sekä itkun avulla vauva herättää vanhemman huomion. Vauvan käyttäytyminen noudattaa hänen omia tarpeitaan ja vauvan tarpeisiin tulisi vastata. Itkuun on monia erilaisia sävyjä, ja vanhemmat tunnistavat pian niiden eroja, mutta aina ei ole helppoa saada selville itkun syyt. Kuitenkin itkuun on aina syy. (Keltikangas-Järvinen, 2012, s. 53–54.)

Sukupuolten välillä saattaa olla eroja leikkituokioissa sekä vauvan kanssa kommunikoinnissa. Useimmiten äidit ovat herkempiä vauvan viesteille ja juttelevat

vauvalle enemmän kuin isät. Äidit ryhtyvät useimmin laulu- ja lorutuokioihin kuin isät. Isät leikkivät yleensä enemmän fyysisiä leikkejä vauvan kanssa. Jotkin erot leikkityyleissä ja viesteihin vastaamisessa saattavat selittyä myös vauvan hoidon määrällä. (Silvén, 2010 s. 96–97.) Kuitenkaan jokaisen perheen kohdalla nämä eivät päde ja roolit voivat olla myös täysin toisin päin.

Huolimatta yhteiskunnan tarjoamasta mahdollisuudesta, usein suomalaiset isät eivät jää kotiin hoitamaan vauvaa. Joskus isät saattavat pelätä isyysvapaan pitämisen vaikutuksia heidän urakehitykseensä. Äidin asenteella on myös vaikutusta siihen, kuinka paljon isä osallistuu vauvan hoitoon. Totuttujen roolien varjossa eläminen voi huomaamatta vaikuttaa arjessa vanhempien toimintaan. Äiti voi tiedostamattaan tarkkailla ja neuvoa isän ja vauvan välistä suhdetta varsinkin, mikäli äiti on ollut pääsääntöisesti vauvan kanssa isän käydessä töissä. Äidillä saattaa olla tunne siitä, että hän osaa hoitaa ja vastata vauvan tarpeisiin paremmin. Avoin ja keskusteleva parisuhde vanhempien välillä on erityisen tärkeää toimivan arjen kannalta sekä vauvalle jatkuvana esimerkkinä toimimisessa. (Silvén, 2010 s. 106–107.)

3.2 Varhainen vuorovaikutus ja lapsen kehitys

Lapselle muodostuu perusturvallisuus varhaisissa vuorovaikutussuhteissa. Kun lapselle kehittyy perusturvallisuuden ja luottamuksen kokemus, se heijastuu myöhempiin ihmissuhteisiin ja luo pohjan hyvän itsetunnon, minäkuvan sekä empatiakyvyn kehittymiselle. Jos taas lapsen tarpeet laiminlyödään jatkuvasti ja hän kokee liian usein pettymyksiä, hänen on vaikea luottaa itseensä ja elämään. (Innokylä, i.a.) Vauvan viestin tehokkuus riippuu siitä, ymmärtääkö vanhempi mitä vauva yrittää kertoa ja onnistunut vuorovaikutus riippuu myös, siitä mikä on vauvan kyky viestittää omista tunteistaan. (Pulkkinen, 2002, s. 79.)

Itsetunto on tärkeää kaikenikäisille ihmisille ja se rakentuu jatkuvasti. Kuitenkin lapsuus ja nuoruus ovat itsetunnon kehityksen kannalta merkittävintä aikaa. Kuvaannollisesti voidaan sanoa, että lapsi on puu ja itsetunto on puun runko. Jos puu saa kasvaa hyvissä olosuhteissa, sille kehittyy vahva runko ja tukevat oksat.

(Cacciatore ym., 2008, s.43.) Kun aikuinen antaa lapsen tehdä asioita mahdollisuuksien mukaan omalla tavallaan ja rytmillään, lapsen itsetunto vahvistuu ja lapsi kokee olevansa tärkeä omana itsenään aikuista turhaan miellyttämättä (Viljamaa, 2008, s. 19, 22).

Lapselle on tärkeää, että vanhemmat ovat, eivät vain fyysisesti vaan myös tunnetasolla läsnä hänen arjessaan ja, että hänellä on mahdollisuus jakaa sekä myönteisiä että kielteisiä tunteitaan. Kaikille tunnetiloille avoin vuorovaikutus tukee lapsen optimaalista kehitystä koko lapsuuden ajan. (Nurmi ym., 2014, s.76.) Tunteet ovat synnynnäisiä ja ne toimivat kehityksen perustana. Vauva tulee vähitellen tietoiseksi tunteistaan ja itsestään kun vanhempi ymmärtää, tunnistaa ja sanoittaa vauvan tunteita. (Nurmiranta ym., 2012, s. 52–53.) Vauvan kokonaisvaltaiseen kehitykseen, päivittäiseen toimimiseen sekä hyvinvointiin vaikuttaa vuorovaikutuksen ja suhteiden laatu. Vanhemmat eivät yritä kasvattaa vauvaa tietynlaiseksi tai tietynlaisessa kaavassa muihin vauvoihin verraten vaan he ymmärtävät, että jokainen vauva on ainutlaatuinen. (Pulkinen, 2022, s. 45.)

Lapsi ei kykene yksin käsittelemään vaikeita tunteita, kuten yksinäisyyttä, syyllisyyttä, häpeää, vihaa tai surua vaan tarvitsee tähän aikuisen tukea. Jos vanhemmalla ei ole aikaa kohdata lasta, lapsen täytyy unohtaa tunteet, haudata ne itseensä ja opetella elämään ilman riittävää vanhemmuutta. Tällaisessa tilanteessa lapsi kehittää suojaimekanismit itselleen varmistukseksi turvallisuutensa. Suojaimekanismit peittävät kuitenkin alleen lapsen todelliset tunteet, tarpeet ja hänen aidon minänsä. Selviytymismekanismit estävät aidon kohtaamisen. Niistä tulee lapselle identiteetti, jolla hän liittyy elämään. Aikuisena suojaimekanismit voivat näkyä ulospäin erilaisina riippuvuuksina. (Kristeri, 2018. s.14–15.)

Vuorovaikutuksessa sekä vauva että vanhempi pyrkivät sovittamaan oman käyttäytymisensä toisen tunnetilaan. Yleensä vanhemman positiiviset ilmaisut aiheuttavat sen, että vauvan tunnetilat vaihtelevat neutraalin ja positiivisen ilmaisun välillä. Jos vanhempi ei kykene ilmaisemaan positiivisuutta, vauvan tunneilmaisut rajoittuvat neutraalista negatiiviseen. Daniel Sternin kuvaama tunteiden yhteen soinnuttaminen on tunnetilojen jakamisprosessi, jossa vanhemman täytyy kyetä tulkitsemaan vauvan käytöksestä hänen sisäinen tunnetilansa, kuitenkin

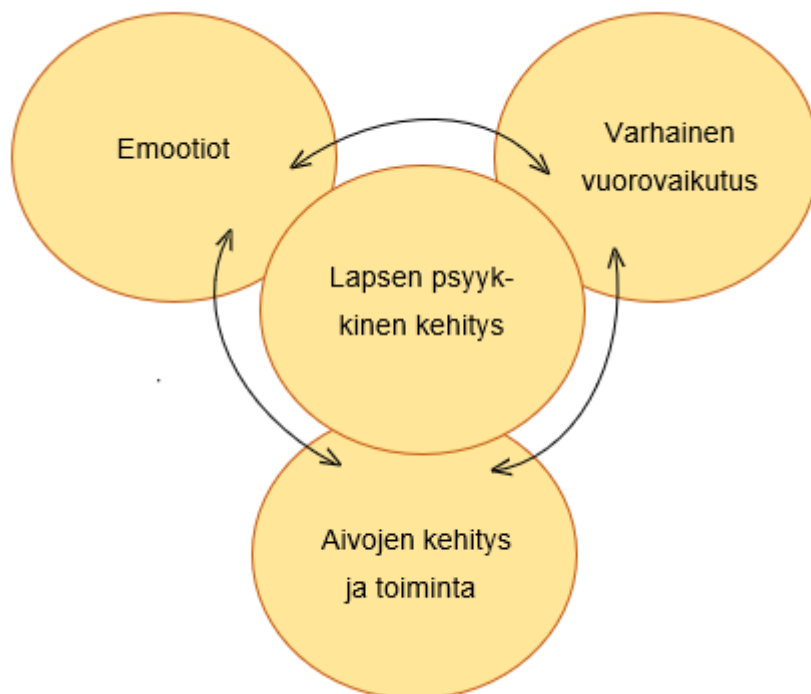
matkimatta, ja vauvan täytyy ymmärtää, että vanhemman vastaus liittyy hänen alkuperäiseen tunnetilaansa. Tunteiden yhteen soinnuttamisen merkitys on, että lapsi ymmärtää sisäisten tunnetilojen olevan jaettavissa olevia kokemuksia toisen ihmisen kanssa. Tunteiden yhteen soinnuttamisessa vanhemman toiveet, fantasiat, asenteet, pelot ja kiellot siirtyvät lapselle. Tunnetilat, joita ei ole yhteen soinnutettu, ei kehity lapselle. (Mäntymaa & Tamminen, 1999.)

Tunteiden yhteen soinnuttaminen on myös sosiaalisen varmistuksen taustalla. Sosiaalisen varmistuksen avulla lapsi oppii säätelemään tunteitaan ja käyttäytymistään epävarmoissa ja uusissa tilanteissa. Jo kuuden kuukauden ikäinen lapsi ennakoii tulevia tilanteita hakemalla vihjeitä vanhemmiltaan ohjatakseen käyttäytymistään. Jos vanhempi osoittaa pelokkuutta, lapsi ei todennäköisesti lähesty uutta tilannetta. Lapsi säilyttää tiedon, jotta voi käyttää sitä myöhemmin samankaltaisissa tilanteissa. (Mäntymaa & Tamminen, 1999.)

Varhainen vuorovaikutus vaikuttaa myös aivojen kehitykseen. Vuorovaikutuksessa vauvan aivoihin syntyy hermosolujen välisiä yhteyksiä. Kun vauva kokee samankaltaisen tilanteen uudelleen, se vahvistaa tiettyjä yhteyksiä. Lapselle muotoutuu sisäinen kokemus, jonka hänen aivonsa muistavat jatkossa samankaltaisissa tilanteissa. (Mäkelä, 2019.) Ensimmäisen vuoden aikana vauvan aivot kaksinkertaistuvat, ja niihin tulee uutta tietoa joka päivä. Lapsen mielipaha kuuluu normaaliin elämään, ja lapsen aivot tarvitsevat kaikkia välittäjäaineita ja hormoneja, myös stressihormonia eli kortisolia. Tärkeää on purkaa virtaus tynnyttämällä lapsi, jolloin kortisoli, toimii mallina siitä, mitä kehossa tapahtuu tulevaisuudessa. Tällä tavalla lapsi oppii odottamaan itselleen suojausta ja hyväksyntää epämiellyttävissäkin tilanteissa. (Köngäs, 2019, s. 91.)

Varhaisilla kokemuksilla on suuri vaikutus vauvan ruumiin järjestelmiin, koska ne ovat vielä muotoutumattomia ja herkkiä. Aivot, jotka kasvavat kaikkein nopeimmin ensimmäisen puolentoista vuoden aikana, saattavat jäädä kehittymättä iän mukaisesti, jos vauvalla ei ole oikeita kehitysolosuhteita. (Gerhardt, 2008, s. 31.) Varhainen vuorovaikutus, emootiot sekä aivojen toiminta ja kehitys muodostavat kokonaisuuden, jossa kaikki osatekijät säätelevät ja ohjaavat toisiaan sekä kaikki

yhdessä vaikuttavat lapsen psyykkiseen kehitykseen (kts. Kuvio 1, Mäntymaa, ym., 2003).

Kuvio 1. Varhainen vuorovaikutus, tunteet sekä aivojen toiminta ja kehitys (Mukaillen Mäntymaa, ym. 2003).

Vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa kiintymyksellä on suuri merkitys. Kun ymmärrämme sen merkityksen, pystymme myös ymmärtämään miten kiintymyssuhde vaikuttaa lapsen niin fysiologiseen, neurologiseen, emotionaaliseen, kognitiiviseen, sosiaaliseen kuin kommunikatiiviseen kehitykseen. Kiintymyssuhde perustuu turvallisuuteen. Turvallisuus on ihmisen kehittymisen lähtökohta ja ilman fyysistä turvallisuutta emme luultavasti edes saavuttaisi aikuisikää kaikilla kehityksemme osa-alueilla. (Hughes, 2011, s. 19,31.)

3.3 Kiintymyssuhde

Kiintymyssuhdeteorian kehittäneen brittiläisen psykiatrin John Bowlbyn mukaan lapsen ja hoivaajan tiivis sekä vastavuoroinen suhde syntyy vanhemman

kiintymisestä lapseen ja lapsen kiintymisestä vanhempaan. Vanhemman kiintymykseen liittyy halu hoivata lasta ja vahva tunneside lapseen. Kun lapsi kiintyy vanhempaansa, hän saa ravintoa ja turvaa, ja mikäli vuorovaikutus vastaa lapsen tarpeisiin, hän kiintyy vähitellen vanhempaansa myös tunnetasolla. Kun vauva saa turvallisuutta, hänelle jää voimavaroja uusien taitojen harjoitteluun, ympäristön tutkimiseen sekä oppimiseen. (Nurmi ym., 2014, s.35.) Hän oppii myös hakemaan ja vastaanottamaan tukea ja hoivaa, kun hän sitä tarvitsee (Innokylä, i.a.).

Bowlbyn luoman kiintymyssuhdeteorian mukaan kiintymyssuhdemalleja on neljä erilaista; turvallinen, ristiriitaisesti turvaton, välttelevä turvaton sekä kaoottinen eli jäsentymätön kiintymyssuhdemalli (Terveyskirjasto, 2020). Kiintymyssuhteen kanssa käänteisesti toimii lapsen sisäinen pyrkimys tutkia ympäristöään. Kun lapsi hätääntyy, kiintymyssuhdejärjestelmä aktivoituu ja lapsi hakee turvaa ja lohdutusta vanhemmaltaan. Samalla lapsella voi olla erilaisia kiintymyssuhdemalleja eri ihmisten kanssa. (Mäntymaa & Tamminen, 1999.) Kiintymyssuhteen laatu vaikuttaa lapsen fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen ja kognitiiviseen kehitykseen kokonaisvaltaisesti siten, että turvallisesti kiintyneen lapsen kehitys on kaikilla osa-alueilla suotuisampaa (Kalland & Salo, 2020, 136–891).

Vanhemman johdonmukaisuus ja tunteisiin vastaaminen vahvistavat vauvan ja vanhemman välistä kiintymyssuhdetta sekä tunnesidettä. Vauva oppii turvallisen, hoivaavan ja huomioivan aikuisen kautta luottamaan itseensä, muihin ihmisiin sekä maailmaan. Kehittyessään vauvan luottavainen mieli lisää itsetuntoa ja hän kokee itsensä arvokkaaksi. (Korkalainen, i.a.) Jäsentymättömässä kiintymyssuhteessa vauvalla ei ole muodostunut tunnetta siitä, että hän voisi saada vanhemmalta apua tunteidensa säätelyyn. Vaikeimpana ovat he, joilla ei ole vakavan hoidon laiminlyönnin tai pysyvän ihmissuhteen puutteen vuoksi muodostunut yhtään ainuttakaan kiintymyssuhdetta eli heillä ei ole ketään auttamassa tunteiden säätelyssä. (Sinkkonen & Kalland, 2011, s. 22.)

Vanhemman omalla menneisyydellä voi olla vaikutusta siihen, miten hän on vuorovaikutuksessa vauvansa kanssa ja mitä hän tuntee vauvaa kohtaan. (Carling & Cleve, 2006, s. 170.) Kiintymyssuhde vanhempaan on tärkeä tekijä ja pysyvillä

suhteilla, joissa lapsen tarpeet otetaan huomioon saattaa olla iso merkitys lapselle hänen koko elämänsä kannalta. (Pulkkinen, 2022, s. 47.) Raskauden aikana tulevat vanhemmat elävät uudelleen suhteensa omiin vanhempiinsa ja monet tiedostamattomat kokemukset lähtevät liikkeelle joko symbolisen muistin tai ruumiin muistin tasolla. (Niemelä ym., 2003, s. 21.)

Vauvan eleiden havainnointi ja varhainen vuorovaikutus ovat yhtä tärkeitä kuin vauvan sylissä pitäminen. Koetut läheisyyden hetket jäävät vauvan muistiin ja ne vaikuttavat perusluottamuksen sekä hyvien ihmissuhteiden kasvualustoihin. (Juusola, 2011, s. 25.) Fyysinen läheisyys aikuisen kanssa lisää itsetunnon ohella sosiaalista älykkyyttä, stressinsietokykyä ja kykyä elämän hallintaan. Sama pätee myös eläinten kohdalla. Poikasten saama fyysisen hoivan määrä on suoraan yhteydessä niiden myöhempään terveyteen, pärjäämiseen ja hyvinvointiin. (Cacciatore ym., 20028, s.176.) Ensimmäisen ikävuoden loppuun mennessä vauva osaa myös omalla käytöksellään viestittää vanhemman läheisyyden ja läsnäolon tarpeesta. (Sinkkonen & Korhonen, 2015, s. 39.)

Kosketus välittää ja luo sosiaalisia suhteita. Jo alle 20-viikkoinen sikiö koskettelee itseään viemällä käsiään huulille ja poskille. Koskettaminen on ensimmäisiä viestintäkanavia, jonka avulla vastasyntynyt ja vanhemmat voivat osoittaa kiintymystä toisiinsa. (Ylikangas, 2016, s. 62.) Kosketus lisää emotionaalista läheisyyttä. Kosketuksella vanhempi voi saada vauvansa rauhoittumaan esimerkiksi laittamalla käden vauvan päälle. (Flacking, ym. 2016.)

Terveissäkin kiintymyssuhteissa on ristiriitoja ja niihin kuuluu erossa oloa sekä väärinkäsityksiä. Vanhemmat eivät ole aina lapsensa saatavilla juuri oikealla hetkellä, eivätkä vanhemmat aina suhtaudu sensitiivisesti lapsiinsa. Lisäksi aikuisten elämään kuuluu myös muita velvollisuuksia. Jos esimerkiksi vauva haluaisi jotain tai viestittää tylsyydestä, ja kun vanhempi ei reagoi samalla hetkellä, koska ajattelee, ettei lapsella ole todellista hätää, lapsi ei silloin tästä kärsi, vaan hänelle saattaa jopa olla hyötyä siitä. Tällaisissa tapauksissa turvallinen kiintymyssuhde ei ole uhattuna, koska vanhempi korjaa tilanteen johdonmukaisesti, jos suhteessa tulee katkos esimerkiksi reagoimattomuuden takia. Vanhempi siis tulee vauvan luokse, tunnistaa lapsen ahdistuksen ja lohduttaa häntä. Heidän

suhteensa syvenee, kun lapsi tietää, että erossa olosta huolimatta suhde ei katkea vaan jatkuu. Lapsi oppii, että vaikka vanhempi ei aina reagoi hänen toiveisiinsa, hän kuitenkin reagoi aina lapsen tarpeisiin. (Hughes, 2011, s. 183–184.)

3.4 Keinoja vuorovaikutuksen vahvistamiseen

Vauvan kanssa tutustumisen ja juttelun voi aloittaa jo vauvan ollessa äidin vatsassa ja jo vastasyntyneelle vauvalle olisi hyvä jutella. Vauvalle voi jutella esimerkiksi päivän tulevista tapahtumista tai vaikka ruokaresepteistä. Vauva on hyvä ottaa mukaan päivän askareisiin esimerkiksi laittamalla vauva leikkimatolle katselemaan, kun vanhempi tyhjentää astianpesukonetta. Vauvalle on hyvä antaa myös tilaa itsenäiselle tekemiselle ja olemiselle. (Sassali, 2022.) Kuulluksi tuleminen on yksi tärkeimmistä hyvän elämän lähtökohdista ja jo vastasyntyneellä on tarve tulla kuulluksi ja nähdyksi. Vauvalla on oikeus kasvaa ympäristössä, jossa vanhempi osoittaa kuulevansa vauvan. (Sajaniemi ym., 2015, s. 88.)

Vanhempi voi pohtia vauvan psyykkisiä tarpeita, sitä millainen vauva on ja kuinka vanhempana voisi tukea niitä mahdollisuuksia, joita lapsessa on. Lapsikäsitteiden pohtiminen voi auttaa siinä. Lapsikäsitteillä tarkoitetaan lapsen synnynnäistä tarvetta kasvaa, oppia sekä kommunikoida ja olla aktiivinen toimija omassa elämässään. Vanhempi, joka tulkitsee herkästi vauvansa viestejä, tukee hänen ainutlaatuisuutensa kehkeytymisessä. Vanhemmalla on myös ymmärrys, että ympäristötekijät voivat vaikuttaa vauvan kasvuun myönteisesti tai kielteisesti. Lapset ovat tärkeinä tekijöinä yhteiskunnan rakentumisessa sekä sen muuttamisessa. (Pulkkinen, 2022, s. 42.)

Vanhempien tulisi löytää aikaa keskustella avoimesti yhdessä sekä tuoda esiin mahdolliset omat toiveet arjen kiireellisyydestä huolimatta, mikäli perheessä on kaksi vanhempaa. Vanhempien olisi hyvä pysähtyä keskustelemaan myös vauvasta ja painottaa niitä puolia, joita he arvostavat vauvassa. Tämä tukee vanhempien myönteisiä ajatuksia ja tunteita vauvaa kohtaan sekä lisää perheen sisäisiä hyviä vuorovaikutustilanteita ja auttaa vanhempia jaksamaan arjessa mahdollisesta väsymyksestä huolimatta. (Carling & Cleve, 2006, s. 260–261.)

Vanhemmat voisivat myös keskustella siitä, miten he ilmaisevat itse tunteitaan ja minkälaista tunteiden ilmaisua he odottavat lapselta hänen kasvaessaan. (Mäntymaa ym., 2003 s. 463.)

Perheessä vanhempien tulisi kiinnittää huomiota erityisesti synnyttäneen äidin hyvinvointiin vauvavuoden alussa. Levon ja unen puute voi vaikuttaa alentavasti äidin mielialaan. Äidin psyykkiseen hyvinvointiin voi vaikuttaa myös mielikuvat vauvasta ennen syntymää. Arjessa väsymys saattaa näkyä ongelmien paisumisena ja äidin mieliala heijastuu vauvaan. Tuore äiti tarvitsee keskustelua, ymmärrystä ja kärsivällisyyttä kumppaniltaan. (Katajamäki & Gyldén, 2014, s. 185.)

Erilaiset loru-, satu- sekä lauluhetket tukevat varhaista vuorovaikutusta vanhemman ja vauvan välillä. Vauvalle voi lukea lyhyitä satuja lastenkirjoista esimerkiksi vauvan istuessa vanhemman sylissä tai leluja tutkiessa. Kirjoja lukiessa voi leikitellä esimerkiksi käyttämällä erilaisia ilmeitä, eleitä ja ääntelyitä. Vauvalle on hyvä toistaa esimerkiksi samoja loruja ja sitä kautta niistä tulee vauvalle tuttuja ja hän voi osallistua hetkiin ikätasonsa mukaisesti. Toistuvat rutiinit auttavat vauvaa ennakoidaan tulevia tilanteita. Esimerkiksi päivän päätteeksi rauhallisessa ympäristössä vanhempi voi pitää lauluhetken vauvan kanssa ennen nukkumaanmenoa. Vuorovaikutustilanteissa katsekontaktissa sekä kasvokkain oleminen ovat tärkeitä elementtejä. Aito läsnäolo sekä sylissä pitäminen vahvistavat varhaista vuorovaikutusta. Vuorovaikutustilanteissa vanhemman tulisi maltaa myös odottaa vauvan reaktiota ja antaa vauvalle mahdollisuuksia keskustella omalla tavallaan. (Siunsote, i.a.)

Aidosti läsnä oleva vanhempi on tietoisesti läsnä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. Tietoisella läsnäololla tarkoitetaan sitä, että vanhempi tiedostaa omat ajatukset, aistit ja tunteet sekä keskittyy siinä hetkessä olemiseen. Vauvan kanssa se tarkoittaa konkreettisesti sitä, että vanhempi ei ajattele muita asioita vaan näkee vauvansa reaktiot ja tunteet. Tällaisessa tilanteessa vanhempi ei huomaa muita virikkeitä ja vaatimuksia. (Viljanen, 2020, s. 115.)

Joskus vauva-arki voi ja saa tuntua raskaalta. Vanhemmillakin on oikeus tuntea ja näyttää pahaa oloaan. Vanhemman kuitenkin tulee osata hallita tunteitaan,

eikä purkaa vihaa lapseensa esimerkiksi väkivallan kautta. Vanhemman ei tarvitse kieltää voimakkaitakaan tunteita, vaan itselle on annettava aikaa rauhoittumiseen. Tunnekuohon keskellä on vaikea toimia rakentavasti. Perheen aikuiset ovat kuitenkin niitä, joiden täytyy ensin pystyä rauhoittamaan itsensä ja sen jälkeen käynnissä olevan tilanteen. (Janhunen ym., 2012, s. 102.)

Aikuisen täytyy hyväksyä myös omia tunteitaan, jotta voi vastaanottaa vauvan tunteita. Tunteet kuuluvat vahvasti elämään. Erityisesti vauvavuoden aikana tunteet kuuluvat ja myös näkyvät vauvalla sekä aikuisella. Aikuisen omat tunteet voivat muuttua saman päivän aikana kiitollisuudesta pelkoon ja kaikkea siltä väliltä. On hyvä muistaa, ettei mikään tunne jää pitkäksi aikaa päälle. Tunne on aina reaktio johonkin ja ne kertovat esimerkiksi, milloin ihminen kokee mielihyvää tai pelkoa. Tunteet ohjaavat ajattelua ja tekoja eli ne tuntuvat kehossa sekä mielessä. Tunteet tarttuvat helposti toiseen ihmiseen, joten perheessä olisi hyvä huomioida erityisesti myönteiset tunteet sekä millä tavoin myönteisiä tunnekokemuksia ja niitä tuovia asioita voisi lisätä arkeen. (Suomen mielenterveys, 2022.)

Tunnetaitoja voi harjoitella läpi elämän eikä valmiiksi tule koskaan. Tunteet ovat osa jokapäiväistä arkea. Vauva tarvitsee empaattisen ja myötätuntoisen aikuisen tukea tunteiden läpikäymiseen. Aluksi vauvalla on vain taito itkeä ja hymyillä eli erotamme huonon ja hyvän olon. Aikuisena viestitään tunteita jatkuvasti omalla käytöksellä, puheella, äänenpainolla sekä eleillä ja ilmeillä. Tunnetaidot vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen, koulusuoriutumisesta työuran kehittymiseen. (Opetushallitus, i.a.) Tietoa on paljon saatavilla, joten yhä enemmän vanhempi saattaa kuormittua informaatiotulvista ja vanhemman tehtävä onkin ikään kuin hallita sitä. Vanhemman tulee myös sietää epävarmuuden tunnetta. (Sajaniemi ym., 2015, s. 10.)

Tunnetaidot ovat yksi tärkeimmistä opetuksista mitä vanhempi voi antaa lapselleen. (Ketola-Huttunen & Toppari, 2021, s. 66.) Tunnetaitoihin kuuluu kyky säädellä tunteita ja havaita, ymmärtää sekä nimetä erilaisia tunteita. Aikuisenakin vielä harjoitellaan tunnetaitoja, joten tämän takia pieni vauva tarvitsee tukea sekä turvallista ympäristöä tunnetaitojen harjoitteluun. Aikuinen toimii mallina, mutta myös kanssaoppijana. Välillä aikuinenkin on väsynyt, nälkäinen tai

kuormittunut, eikä tällöin ole parhaimmillaan ja nämä vaikeuttavat myös aikuisen kykyä tunnistaa vauvan tunteita. On hyvä ennakoida jo varhaisessa vaiheessa ja pyytää apua esimerkiksi neuvolasta, jos aikuisella on huolta omista tai perheensä tunteidoista. (Suomen mielenterveys, 2022.)

Vauvavuoden aikana koettu mahdollinen vuorovaikutuksen puute tai vähäisyys ei kuitenkaan tarkoita, ettei sitä voisi työstää myöhemmin. Vuorovaikutuksen työstäminen ja kehittyminen on mahdollista koko elämän ajan eli se ei ole liian myöhäistä missään vaiheessa. Mikäli vanhempi tunnistaa itsessään tarvetta vuorovaikutuksen työstämiselle, se on välittävän vanhemman merkki ja askel kohti parempaa. (Juusola, 2011, s.17, 23.) Muutoksen halun täytyy lähteä vanhemmasta itsestään eikä vanhemman tulisi tuntea syyllisyyttä tai häpeää. Luottamus itseään kohtaan osaavana vanhempana olisi tärkeää säilyä. Vanhempien on vain tiedostettava ja kohdattava epämiellyttäviäkin asioita, mikäli avun pyytäminen on vaikeaa. (Pulkinen, 2002, s. 122.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa esittelypiste Vauvan päivän tapahtumassa 30.9.2022. Esittelypisteen aiheena oli vanhemman ja alle 1-vuotiaan lapsen välinen varhainen vuorovaikutus sekä sen merkitys lapsen kehitykselle. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esiin varhaisen vuorovaikutuksen merkitystä ja saada osallistujat keskustelemaan aiheesta. Vauvan päivän tavoitteena oli edistää vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta ja heidän välistään varhaista vuorovaikutusta. Tavoitteenamme oli antaa vanhemmille tietoa sekä konkreettisia vinkkejä siihen, miten he voisivat vahvistaa vuorovaikutusta lapsensa kanssa. Toiveenamme oli, että tapahtuma kannustaisi perheitä pohtimaan perheensisäisiä vuorovaikutustilanteita ja niiden merkitystä.

Halusimme tuoda näkyvyyttä Parasta Lapsille Lappeenrannan yhdistys ry:lle, jotta heidän toimintansa tulisi tutummaksi lappeenrantalaisille perheille. Järjestö voi jakaa halutessaan tekemiämme esitteitä myöhemmissä tapahtumissaan, koska niitä jäi yli Vauvan päivän tapahtumasta. Lähetimme järjestölle esitteen vielä sähköisesti, jotta he voivat hyödyntää sitä myöhemmin. Tapahtumassa pöydällämme oli myös esitteitä lokakuussa 2022 alkavasta Parasta lapsille Lappeenrannan yhdistys ry:n sekä Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhteistyö ry:n yhteisesti toteutettavasta perhekerhotoiminnasta Lappeenrannassa. Ne esitteet saimme yhteistyötaholta ja he pyysivät, että jakaisimme myös niitä tapahtumassa.

Toimme näkyvyyttä yhteistyötahollemme käyttämällä tapahtuman ajan heidän logollaan varustettuja oransseja liivejä. Saimme liivit lainaksi tapahtumaan yhteistyötaholtamme. Järjestö sai myös meidän osaamisemme käyttöön tapahtuman ajaksi. Meillä on vahvuutena moniammatillisuus, koska meillä on sekä sosiaali- että terveystieteiden näkökulmia aiheisiin. Lisäksi meillä on opiskelijoina se etu, että meillä on tuoreessa muistissa opinnoissa kertynyt tieto.

Tärkeintä on kohdata vanhemmat ihmisenä ihmiselle. Tällä tavoin ilmapiiri on rennompi ja vanhemmat voivat uskaltautua keskustelemaan sekä kysymään

varhaisen vuorovaikutuksen vinkeistä juuri heidän arkeensa. Vanhempien kanssa voi myös pohtia yhdessä asioita sekä ratkaisuja. Vanhempi on vauvansa asiantuntija, ja me voimme tarjota asiaan tietoperustaan perustuvan näkökulman. Liikaa ammatillisuuta korostavassa keskustelussa vanhemmat eivät välttämättä keskustele perheen asioista syvemmin. (Salminen, 2005, s. 41.)

5 YHTEISTYÖTAHO JA TOTEUTTAMISYMPÄRISTÖ

Parasta Lapsille ry on toiminut vuodesta 1945, ja se on valtakunnallinen lastensuojelujärjestö. Järjestön tavoite on tukea ja vahvistaa lapsen sekä koko perheen hyvinvointia. Parasta Lapsille ry:n arvot ovat moninaisuus, luotettavuus, yhteisöllisyys sekä kestävä kehitys. Valtakunnallisessa järjestössä on keskusjärjestö, noin kymmenen paikallisyhdistystä ja toimintaryhmä. Järjestö on yhteistyössä kansainvälisen avustustyön, viranomaisten sekä muiden järjestöjen ja oppilaitosten kanssa. Parasta lapsille ry järjestää erilaisia leirejä, ympäri Suomea, joista se tunnetaan parhaiten. Järjestö on uskonnollisesti sekä poliittisesti sitoutumaton. Paikallisyhdistystoiminta toteutetaan vapaaehtoistyönä, ja vapaaehtoisia järjestössä on noin 200. Työntekijöitä työskentelee Helsingissä, Hämeenlinnassa ja Oulussa. (Parasta Lapsille ry, i.a.)

Ensimmäinen Vauvan päivä järjestettiin 29.9.2017. Vauvan päivä järjestettiin kuudetta kertaa 30.9.2022 valtakunnallisesti. Vuoden 2022 Vauvan päivän teemana oli ihmeelliset, ihanat vauvat. Vauvan päivänä halutaan huomioida ja tuoda esiin kaikkia vauvoja Suomessa. Tapahtumalla pyritään myös viestittämään Suomessa asuvien vauvojen tärkeyttä ja sitä, että Suomessa tarvitaan jokaista syntyvää ja asuvaa vauvaa. Tärkeintä on tehdä Vauvan päivästä omannäköinen ja mukava, jossa muistetaan erityisesti vauvoja. Vauvan päivää vietetään aina syyskuun viimeisenä perjantaina ja siitä onkin muodostunut jo perinne, joka toivottavasti jatkuu. (VauvaSuomi ry, i.a.) Vauvan päivän tapahtuma järjestettiin Lappeenrannan Prismakeskuksen isolla käytävällä. Prismakeskuksessa on Prisman lisäksi esimerkiksi ruokaravintoloita, kampaamo ja apteekki.

Yhteistyökumppani opinnäytetyöhön löytyi, kun toinen meistä oli keväällä 2022 eräässä tapahtumassa vapaaehtoisena Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystyksessä, jonka kanssa Parasta Lapsille Lappeenrannan yhdistys ry tekee yhteistyötä. Idea toteutuksesta Vauvan päivässä saatiin yhteistyötaholta kesällä 2022. Olemme olleet yhteydessä opinnäytetyöhömme liittyvissä asioissa Parasta Lapsille ry:n Lappeenrannan yhdistyksen puheenjohtajan kanssa, joka toimii järjestössä vapaaehtoisena.

6 OPINNÄYTETYÖN PROSESSIN KUVAUS

6.1 Suunnitelma

Suunniteltaessa toteutusta olimme sähköpostitse, puhelimitse sekä Teamsin välityksellä yhteydessä Parasta Lapsille Lappeenrannan yhdistys ry:n puheenjohtajan kanssa ja keskustelimme tapahtuman järjestelyistä, mainoksen sekä esitteen sisällöstä ennen tapahtuman toteutusta. Teams-palaverin jälkeen aloimme suunnitella esitettä. Hyväksyimme valmiin esitteen vielä ennen Vauvan päivän tapahtumaa järjestön yhteyshenkilöllä. Olimme yhteydessä myös Vauvan päivän tapahtuman yhteyshenkilöön, joka toimii Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kaakkois-Suomen piirissä, ja kysyimme tapahtuman käytännön järjestelyistä.

Koostimme esitteen (Liite 2) opinnäytetyön suunnitelmassa olleesta teoreettisesta tiedosta. Tarkoituksena oli pitää tilanteen salliessa esitteen pohjalta tietoisuuksia, joissa olisimme käyneet kohdat läpi ja kertoneet niistä tarkemmin. Esitteet olivat A5-kokoisia, joten sellaisen pystyy helposti kiinnittämään kotona esimerkiksi jääkaapin oveen ikään kuin muistutukseksi. Esitteeseen valitsemamme aiheet herättivät keskustelua tapahtumassa. Saimme tukea ja vinkkejä esitteen sisältöön sekä tapahtuman keskusteluaiheisiin yhteistyötaholtamme. Teimme itsellemme esitteen pohjalta muistiinpanot (Liite 4) keskustelua varten, mutta emme kuitenkaan näyttäneet muistiinpanoja tai minkäänlaista PowerPoint-esitystä tapahtumaan osallistuville. Jätimme tilaa myös vapaalle keskustelulle ja kysymyksille.

Esitteessä kerroimme, että varhainen vuorovaikutus on kaikkea lapsen ja vanhemman yhdessä tekemistä, olemista ja kokemista lapsen ensivuotena. Halusimme puhutella vanhempia kertomalla, että vanhempi on vauvalleen esimerkki sekä kanssaoppija ja vauvalla on kyky ja tarve vuorovaikutukseen. Esitteessä kerroimme, että varhainen vuorovaikutus vaikuttaa sekä aivojen kehitykseen että sosiaalisiin taitoihin, itseluottamukseen, itsetuntoon, minäkuvaan, tunteiden itesäätelyyn ja empatiakykyyn. Kerroimme myös konkreettisia vinkkejä vuorovaikutuksen tueksi kuten loru- ja laululeikit vauvan kanssa. Esitteen lopussa oli linkit

Onni ja Ilona- sekä Lue lapselle -sivustoille, joissa on loruja sekä leikitysohjeita loruihin.

Teimme mainoksen omasta esittelypisteestämme Vauvan päivässä (Liite 1). Mainoksesta ilmeni, että olemme sosionomi- sekä sairaanhoitajaopiskelijat ja tapahtuma on opinnäytetyömme toteutus. Mainoksessa kerrottiin myös tapahtuman aihe, paikka, päivämäärä ja kellonaika sekä osoitetiedot Lappeenrannan Prisma-keskukselle. Liitimme mainokseen Parasta Lapsille ry:n sekä Diakonia-ammattikorkeakoulun logot, kun yhteyshenkilö järjestöstä kertoi, että saamme lisätä heidän logonsa mainokseen. Olimme myös sähköpostitse yhteydessä Diakin viestintäpalveluun ja varmistimme, että saamme laittaa Diakin logon mainokseen.

Veimme tapahtuman mainoksia Lappeenrannan kauppakeskus Iso-Kristiinassa olevaan avoimeen päiväkotiin, jonka työntekijät lupasivat kertoa tapahtumasta myös suullisesti vanhemmille. Jaoimme mainoksen myös Lappeenrannan neuvolan odotusaulaan ja toinen meistä mainosti tapahtumaa myös Mannerheimin lastensuojeluliiton monikulttuurisessa perhekahvilassa kahtena päivänä viikossa mainoksin sekä suullisesti. Kysyimme muutamilta ruokakaupoilta lupaa mainoksen kiinnittämiseen, mutta saimme kieltävän vastauksen sen vuoksi, ettei heillä ollut yleistä ilmoitustaulua. Kysyimme luvat mainosten kiinnittämiseen kultakin taholta.

Olimme varautuneet pitämään toteutuksen myös yksin, mikäli toinen meistä esimerkiksi olisi sairastunut ja estynyt tulemaan tapahtumaan. Tämä näkyi siinä, että perehdyimme molemmat aiheeseen kokonaisuutena ja suunnittelimme kaiken yhdessä, jotta pärjäisimme myös tarvittaessa ilman paria toteutuksessa. Olimme saaneet myös yhteistyötahon vapaaehtoisilta tarvittavan tuen toteutukseen esimerkiksi pisteemme tekemiseen, jos vain toinen meistä olisi päässyt paikalle. Moni järjestön vapaaehtoisista on eläkkeellä ja heillä on arvokasta elämäkokemuksen kautta tullutta tietoa ja ymmärrystä aiheestamme.

Olimme sähköpostitse yhteydessä Lappeenrannan Prismaan, ja he lupasivat tukea meitä perheille jaettavilla pienillä yli 10 kuukautisille lapsille tarkoitetuilla välipalapusseilla. Foodin lahjoitti meille tapahtumaan aikuisille ja isommille lapsille

jaettaviksi pieniä pusseja, joissa oli raakasuklaapähkinöitä sekä kuivattuja hedelmiä. Laitoimme tapahtumassa pöydällemme pienen kyltin, jossa kerrottiin Prismän ja Foodinin lahjoittaneen tuotteet. Ennen kuin saimme myöntävät vastaukset Prismalta ja Foodinilta, kysyimme tuotelahjoituksia tapahtumaan myös muutamilta muilta yrityksiltä, mutta he eivät tehneet ollenkaan lahjoituksia tapahtumiin.

6.2 Toteutus

Vauvan päivän tapahtumassa oli mukana useita järjestöjä sekä Lappeenrannan evankelisluterilaiset seurakunnat. Lappeenrannan Prismakeskuksen isolla käytävällä olimme hyvällä paikalla kohdataksemme lapsiperheitä. Meillä oli tapahtumassa pöytä, johon teimme oman esittelypisteemme (Liite 5). Pöydät tapahtumaan saatiin Prismakeskuksen ravintoloista. Parasta Lapsille ry:n pöytä oli meidän pisteemme vieressä. Teimme pisteestämme houkuttelevan ja mielenkiintoisen näköisen, muun muassa ilmapalloilla, joissa oli Parasta Lapsille ry:n logo. Laitoimme myös pöytäämme Diakin logot, jotka kiinnittivät huomiota ja uteliaisuutta. Kiinnitimme oransseihin liiveihimme paperiset kyltit, joissa luki minkä alan opiskelijoita olemme. Kylteissä näkyi lasten askartelun kädenjälki.

Menimme Vauvan päivänä paikan päälle laittamaan esittelypisteemme valmiiksi puoli tuntia ennen virallista tapahtuman alkua. Vauvan päivä alkoi kello 9 ja päättyi kello 12. Kävimme keskustelua esitteen pohjalta vanhempien kanssa ja keskustelimme pääsääntöisesti niin, että kumpikin meistä keskusteli eri vanhempien ja perheiden kanssa, koska pisteellämme oli yleensä yhtä aikaa useampia perheitä. Kohtasimme arviolta noin 60 vanhempaa. Emme suunnitelleet valmiiksi tiettyjä kellonaikoja, jolloin aloittaisimme kertomaan aiheesta, vaan menimme tilanteen mukaan, aina kun pisteellemme tuli ihmisiä. Toiveenamme oli, että pisteellämme olevat ilmapallot, leikkialusta sekä tarjottavat houkuttelevat perheitä keskustelemaan. Kohtasimme vanhemmat opiskelijan roolissa, ihmisenä ihmiselle ja positiivisella asenteella. Kiinnitimme ihmisten huomion jakamalla esitteitä sekä keskustelemalla, emmekä vain odottaneet, että ihmiset tulevat meidän luoksemme. Vieressä olleen Parasta Lapsille Lappeenrannan yhdistyksen pöytä toimi

myös meille ikään kuin magneettina, sillä he jakoivat pehmoleluja ja villasukkia perheille.

Veimme tapahtumaan mukanaamme kaksi jumppamattoa, jotka laitoimme pöytäme viereen lattialle, johon vanhempi pystyi halutessaan laskea vauvan hetkeksi leikkimään. Otimme mukaan myös kotoamme muutamia leluja vauvoja varten. Valitsimme lelut niin, että ne on helppo desinfioida aina välissä, jotta leikkiminen olisi turvallisempaa vauvoille. Huomioimme myös vauvojen ikätason ja turvallisuuden, ottamalla sopivan kokoisia leluja.

Keräsimme nimettömiä suullisia sekä kirjallisia palautteita pisteellämme. Kirjallinen palaute kerättiin palautelomakkeella, jonka teimme tapahtumaa varten (Liite 3). Lisäksi pisteellämme oli kyniä niiden täyttämistä varten. Palautelomakkeessa oli 6 monivalintakysymystä ja tilaa myös vapaalle palautteelle. Palautteenanto oli kaikille vapaaehtoista. Teimme pienen huomiota herättäneen eläinaiheisen laitikon, johon täytetyn palautelomakkeen pystyi laittamaan. Lyhyt ja monivalintakysymyksiä sisältävä palautelomake oli nopea ja helppo täyttää, joten siksi saimme täytettyjä palautelomakkeita hyvin.

6.3 Palaute ja arviointi

Toteutus onnistui kokonaisuudessaan odotustemme mukaisesti ja meille positiivinen yllätys oli runsas osallistujamäärä. Kolme tuntia oli riittävä aika tällaiselle tapahtumalle ja tähän vaikutti myös runsas kävijämäärä. Vaikka pisteellemme jäi moni perhe juttelemaan, kunnioitimme myös heitä, jotka halusivat hakea vain meidän jakamiamme tarjottavia emmekä yrittäneet väkisin aloittaa keskustelua. Muistiinpanot toimivat vain muistilappuna meille, emmekä käyneet niitä kohta kohdalta läpi, vaan keskustelu oli vapaamuotoisempaa ja siitä aiheesta mistä vanhemmat halusivat keskustella. Keskustelua syntyi myös varhaisen vuorovaikutuksen merkityksestä juuri kyseisessä perheessä. Moni vanhemmista tiedosti varhaisen vuorovaikutuksen merkityksen, ja he kertoivat aiheen olevan tuttu, esimerkiksi sen vuoksi, koska on jo useampi lapsi, tai vanhempi on jo perehtynyt

asiaan, jolloin he eivät myöskään kaivanneet vinkkejä vuorovaikutuksen vahvistamiseksi.

Esittelypisteemme sijainti tapahtumassa olisi voinut olla parempi. Muiden tapahtumassa olevien pöydät olivat samalla tavalla vierekkäin, mutta meidän pöytäamme oli ikään kuin yhteistyöjärjestömme pöydän takana. Tämä vaikutti siihen, että ihmiset luulivat meidän pöytäamme olevan sama kuin yhteistyötahomme ja eivät näin ollen käyneet meidän pisteellämme. Yhteistyötahon pisteen pitäjät kuitenkin ohjasivat ja suosittelivat kävijöitä tulemaan myös meidän pisteellemme.

Saimme tapahtumassa 26 täytettyä palautelomaketta, joka oli odotuksiimme nähden hyvä määrä. Kaikki vastaajat eivät kuitenkaan olleet vastanneet jokaiseen kysymykseen. Palautelomakkeilla saimme paljon positiivista palautetta. Kaikki vastanneet pitivät esittelypisteestämme. 17 vastaajaa kertoi saaneensa tietoa yleisesti varhaisesta vuorovaikutuksesta, puolet vastaajista kertoi saaneensa tietoa varhaisen vuorovaikutuksen merkityksestä lapsen kehitykselle ja 12 kertoi saaneensa vinkkejä tai keinoja vuorovaikutuksen vahvistamiseksi. Muuta, mitä -kohtaan oli mainittu, että vastanneet saivat hyvää kertausta aiheesta sekä tietoa Parasta Lapsille Lappeenrannan yhdistys ry:n ja Etelä Karjalan perhetyön kehittämissyhdistyksen perhekerhotoiminnasta, josta jaoimme myös esitteitä. Eräässä palautteessa mainittiin, että ”ammattilaisena varhainen vuorovaikutus oli jo entuudestaan tuttua.”

21 vastaajalle varhainen vuorovaikutus aiheena oli entuudestaan tuttu, kun taas vain kahdelle vastaajalle aihe ei ollut tuttu. Kolmelle vastaajalle aihe oli osittain tuttu. Kaikki vastanneet toivoivat lisää vastaavanlaisia tapahtumia. Palautteen antaneista neljä henkilöä oli kuullut yhteistyötahosta aikaisemmin, mutta 19 ei ollut kuullut Parasta Lapsille ry:stä ollenkaan. 22 vastaajalla olisi kiinnostusta osallistua yhteistyötahon järjestämiin tapahtumiin myös tulevaisuudessa. Vapaaseen palautteeseen oli kerrottu muun muassa meidän pisteemme olleen hyvä sekä kerrottu iloisesta ja lämpimästä tunnelmasta pisteellämme, meidän positiivisesta asenteestamme ja hyvästä infosta.

Palautelomakkeessa olisi voinut olla erikseen omana kohtana kehittämiskohteet, koska emme saaneet kehitettävää palautetta osallistujilta ollenkaan. Avoimiin kysymyksiin emme saaneet kovin montaa vastausta, mutta monivalintakysymys oli vanhempien nopea ja helppo täyttää. Saimme palautetta työmme aiheen tärkeydestä tapahtumaan osallistuneilta perheiltä, muilta tapahtuman järjestäjiltä sekä Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän (Eksote) perhetyöntekijöiltä, jotka kävivät tapahtumassa. Osa kävijöistä kyseli Lappeenrannan alueen lapsiperheiden palveluista ja toinen meistä pystyi keskustelemaan kokemuksen vuoksi esimerkiksi muskarista sekä avoimesta päiväkodista, joita tarjotaan Lappeenrannan alueella.

Opinnäytetyön yhteistyötahon yhteyshenkilön antama palaute tapahtuman jälkeen: "Rohkeasti ja hymy huulilla menitte juttelemaan perheille. Hienoa oli nähdä, ettei kontaktia otettu vain pöydän toiselta puolelta. Lattialla tapahtuva toiminta olisi ehkä vaatinut yksityisemmän ja rauhallisemman paikan, mutta ei se haitannut sillä siinä kävi lapsia. Tuotepakkaukset olivat perheille iloinen yllätys, se oli hyvä idea. Palautekysely oli fiksusti ajateltu ja hyvin toteutettu. Oli kiva tehdä yhteistyötä teidän kanssanne." Myös muut yhteistyöjärjestön vapaaehtoiset antoivat meille positiivista palautetta tapahtuman jälkeen.

7 POHDINTA

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut tutkimuseettisen ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sen loukkausepäilyjen käsittelemisestä yhdessä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa. Ohjeen tarkoituksena on edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja varmistaa, että loukkausepäilyt käsitellään oikeudenmukaisesti, asiantuntevasti sekä mahdollisimman nopeasti. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä esittämisessä, että tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Tutkijoiden tulee ottaa huomioon myös muiden tutkijoiden työt ja saavutukset asianmukaisella tavalla niin, että he kunnioittavat tutkijoiden tekemää työtä ja viittaavat heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla ja antavat heidän saavutuksilleen niille kuuluvan arvon ja merkityksen omassa tutkimuksessaan ja sen tuloksia julkaistessaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, i.a.) Nämä käytännöt liittyvät myös opinnäytetyöhömme, vaikka emme tehneet tutkimusta. Viittaamme asiallisesti kirjallisuuteen, jota käytämme työssämme.

Eettisyys opinnäytetyössämme otettiin huomioon muun muassa sillä, että esittelypisteellemme osallistuminen oli kaikille vapaaehtoista. Myös palautteen anto oli vapaaehtoista, ja se tehtiin anonyymisti. Emme myöskään udelleet osallistujien henkilökohtaisia asioita. Vaikka varhainen vuorovaikutus on herkkä aihe keskustella ja menimme itse ihmisten luo keskustelemaan siitä, emme kuitenkaan painostaneet ketään keskusteluun. Opinnäytetyön teoriaosuuden olemme pyrkineet keräämään niin, että tieto on ajantasaista ja luotettavista lähteistä etsitty. Materiaali, jota olemme käyttäneet, on merkitty huolellisesti sekä lähdeviitteisiin että lähdeluetteloon.

Toteutusympäristö oli sopiva tällaiseen tapahtumaan myös eettisyyden näkökulmasta, sillä pystyimme käymään keskustelua vanhemman kanssa eikä keskustelu kuulunut muille ihmisille Prismakeskuksen taustaanien vuoksi. Tämä oli yksi

tekijä, joka mahdollisti avoimemman keskustelun vanhempien kanssa. Taustamelun vuoksi emme kuitenkaan kuulleet mitä toinen meistä oli jo kertonut vanhemmille ja tämä oli välillä haastavaa. Pohdimme tapahtumassa keskenämme sitä, että kerroimmeko samat asiat kahteen kertaan vanhemmille.

7.2 Tapahtuman pohdinta

Ennen tapahtuman alkua meidän oli tarkoitus pohtia, kuinka kiinnittäisimme vanhempien huomion ja kuinka aloittaisimme keskustelut vanhempien kanssa, mutta osallistujia saapui jo ennen tapahtuman virallista aloitusaikaa. Odotimme pienempää osallistujamäärää, joten yllätyimme, miten paljon ihmisiä tapahtumassa oli. Osallistujamäärästä voi päätellä myös sen, kuinka kiinnostuneita vanhemmat olivat aiheestamme. Tarkoituksenamme oli ottaa valokuva, jossa olisi näkynyt paperiset kyltit sekä liivit, joita käytimme tapahtuman ajan, mutta emme ehtineet sitä tehdä, kun ihmisiä alkoi jo tulla pisteellemme.

Vanhempien kanssa käytäviä keskusteluja olisi voinut jatkaa pidempään. Osallistujamäärän vuoksi emme ehtineet kohdata jokaista vanhempaa ja osan kanssa keskustelu jäi lyhyeksi. Kävimme keskusteluja välillä kolmen vanhemman kanssa yhtä aikaa, joten keskustelu ei aina voinut olla kovin henkilökohtaista. Olisimme halunneet tarjota jokaiselle halukkaalle vanhemmalle keskustelumahdollisuuden myös juuri heidän perheensä vuorovaikutuksesta. Jotta syvempi keskustelu olisi mahdollista, esittelypisteelle tarvittaisiin useampi pitäjä, jotta pystyisi keskittymään yhteen perheeseen ilman kiirettä. Toisaalta tämän esittelypisteen tavoitteena oli antaa tietoa ja auttaa vanhempia pohtimaan sekä keskustelemaan aiheesta myös tapahtuman jälkeen.

Jatkokehittämisideana voisi olla esimerkiksi, että pisteellä olisi vanhemmille ja vauvoille jokin lyhytkestoinen ohjattu tuokio kuten loru- tai satuhetki. Ylipäättänsä tapahtumat vauvaperheille ovat toivottuja, kuten toteutuksemme palautelomakkeen vastauksista ilmeni. Erään tapahtumaan osallistuneen sanoin ”voi kun tällaisia tapahtumia olisi enemmän ja helposti kauppareissun yhteydessä.” Esitteen voisi jakaa tapahtumaan osallistuville vanhemmille myös sähköisesti, heidän niin

halutessaan. Sähköinen jakaminen voisi tapahtua esimerkiksi sähköpostin välityksellä niin, ettei tiedot tallentuisi mihinkään. Esite voisi olla myös kirjoitettu enemmän tunteisiin vetoavalla tyylillä. Muuten esitteen sisältö oli sopiva tällaiseen tapahtumaan.

Leikkipiste olisi voinut olla pehmeämpi, jotta myös pienemmät vauvat olisi voinut laskea siihen. Leikkipisteen sijainti olisi voinut olla rauhallisemmassa paikassa, kuten seinän vieressä. Matot myös likaantuivat nopeasti, sillä sen päältä kulkivat sekä rattaat että ihmiset kengät jalassa. Leikkipiste oli hyödyllinen ja se toi monipuolisuutta pisteellemme. Taaperoikäiset lapset tulivat katsomaan matolla olevia leluja ja tästä syystä moni lapsi toi vanhemman ikään kuin mukanaan meidän pisteellemme. Leikkipisteellä oli merkitys myös siinä, että vanhempi pystyi laittamaan rattaissa tylsistyvän lapsen leikkimatonle viihtymään ja näin pystyimme jatkaa keskustelua vanhemman kanssa. Leikkipiste olisi ollut houkuttelevampi ja enemmän käytössä, mikäli olisimme voineet toteuttaa esimerkiksi lyhyitä loru-tuokioita siinä.

Vuoden 2022 Vauvan päivän virallinen teema oli ”ihmeelliset, ihanat vauvat.” Vauvan päivällä oli tarkoitus tuoda esille vauvojen tärkeyttä ja tämä otettiin huomioon myös meidän esittelypisteellämme. Vanhempia kohdatessa otimme huomioon myös vauvat ja lapset. Ohjasimme lapsia esimerkiksi leikkimään leikkipisteelle, annoimme ikätaso huomioiden välipalapusin ja tervehdimme myös rattaissa olevia perheen pienimpiä.

Yksi opinnäytetyömme tavoite oli edistää vanhemman ja vauvan välistä varhaista vuorovaikutusta. Kohtaamiset vanhempien kanssa Vauvan päivän tapahtumassa olivat lyhytkestoisia, emmekä tällaisessa ajassa pystyneet kovin paljon vaikuttamaan vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen. Saimme kuitenkin vanhemmat keskustelemaan sekä pohtimaan aihetta ja annoimme vanhemmille konkreettisia vinkkejä vuorovaikutukseen lapsen kanssa. Kerroimme myös vanhemmille, että jakamamme esitteen voi laittaa kotona näkyvälle paikalle, jotta se muistuttaisi arjessa vuorovaikutuksen merkityksestä.

Esittelypisteemme tarjosi Parasta Lapsille Lappeenrannan yhdistykselle näkyvyyttä ja lappeenrantalaisille perheille yhteistä tekemistä. Positiivinen yllätys osallistujille oli myös kaikkien tapahtumaan osallistuvien järjestöjen yhteisesti tarjoamat kahvit ja leivonnaiset. Esittelypisteellämme korostettiin vauvojen tärkeyttä ja viestittiin sitä, että lappeenrantalaisten perheiden hyvinvointi on tärkeää. Tulevina sosiaali- ja terveysalan ammattilaisina me saimme tapahtumasta hyödyllistä kokemusta perheiden kohtaamisesta sekä vanhempien kanssa käytävästä keskustelusta, aidosti heitä kuunnellen. Tapahtuma lisäsi rohkeutta kohdata perheitä ja puhua myös perheen sisäisistä asioista. Kuuntelemisentalaita on yksi tärkeimmistä taidoista sekä sosionomilla että sairaanhoitajalla.

Prisman sekä Foodinin lahjoittamat tuotteet kiinnostivat ihmisiä ja moni vanhempi kertoi jatkavansa Prismaan ostoksille, sillä lapsi näytti pitävän Prismalla lahjoittamista välipalapusseista. Halusimme ottaa terveellisyyden huomioon tuotelahjoituksissa. Useasti tapahtumissa jaetaan esimerkiksi karkkia, ja vanhemmat voivat olla ristiriidassa, haluavatko antaa karkkia lapselle. Siksi valitsimme terveellisemmät vaihtoehdot, jotta ne sopisivat mahdollisimman monelle lapselle sekä aikuiselle. Kysyimme aina vanhemmilta luvan, ennen kuin annoimme välipalapusseja lapsille.

Haluamme toimia kestäväkehitys huomioiden ja pohdimme ennen Vauvan päivää muun muassa sitä, kuinka paljon tulostamme esitteitä ja palautelomakkeita, jotta ne riittäisivät, mutta niitä ei jäisi yli kovin paljon. Perhekerhon esitteet loppuivat ennen tapahtuman loppua, kun taas palautelomakkeita jäi yli. Tulostettavien papereiden määrää on mahdotonta tarkalleen tietää etukäteen ja siksi halusimmekin antaa ylijääneet esitteet järjestölle myöhemmin jaettavaksi, jotta ne eivät menisi hukkaan. Opimme myös, että tapahtuman järjestämisessä olisi hyvä selvittää, millaisia pisteitä muilla tapahtumaan osallistuvilla järjestöillä on, jotta voisi kertoa niistä osallistujille, sillä tapahtumassa oli kuitenkin kyse yhteisestä tekemisestä perheiden hyväksi. Esittelypisteen suunnittelu on tärkeää etukäteen, jotta sitä ei tarvitse miettiä enää paikan päällä.

7.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi on kokonaisuudessaan ollut meille opettavainen. Haastavimpana vaiheena koko prosessissa koimme ideoimisvaiheen, kun emme vielä tienneet aihetta, yhteistyötahoa tai toteuttamistapaa. Myös aiheen rajaaminen alussa tarpeeksi pieneksi ja tieteellisten tutkimusartikkelien löytäminen tuntuivat ajoittain haastavilta. Kun ne asiat selvisivät, oli helpompaa lähteä suunnittelemaan mitä haluamme tehdä. Opinnäytetyön tiukan aikataulun vuoksi meillä ei ollut aikaa jäädä pohtimaan asioita pitkäksi aikaa. Etsimme vastaukset kysymyksiimme nopealla aikataululla, jotta pääsimme opinnäytetyön suunnittelussa sekä kirjoittamisessa eteenpäin.

Opinnäytetyön alkuvaiheessa meillä oli haasteita saada yhteistyötaholtamme yhteyshenkilö. Suunnitelmavaiheessa yhteyshenkilömme vaihtui ja saimme tiedon vaihtumisesta vasta kun itse selvitimme asian ja otimme yhteyttä yhteistyötahoon useita kertoja. Pohdimme yhteistyötahon vaihtamista ennen suunnitelman työstämistä edellä mainittujen haasteiden sekä yhteistyötahomme vähäisen vauva-perheille suunnatun toiminnan vuoksi. Yhteyshenkilön löytyttyä saimme kuitenkin häneltä hyvän tuen opinnäytetyön toteuttamiseen.

Se, että kykenimme toteuttamaan tapahtumassa esittelypisteemme, vaati meiltä epämukavuusalueelle menemistä. Lisäksi ennen toteutusta meidän täytyi perehtyä aiheeseen, jotta osasimme kertoa siitä ja vastata mahdollisiin kysymyksiin, joita osallistujat esittivät. Tapahtuman toteutus antoi meille mahdollisuuden harjoitella ammatillista vuorovaikutussuhdetta. Opiskelijan roolissa asioista puhuminen oli meille helpompaa, sillä opiskelijan roolissa on vähemmän paineita kuin jo valmistuneena. Tiedostimme sen, että ei ole vakavaa, jos emme osaa vastata kaikkiin kysymyksiin vaan silloin voimme yhdessä pohtia asiaa ja kertoa vanhemmille, mistä lähteistä he voisivat löytää luotettavan vastauksen kysymykseensä. Tapahtuman runsas osallistujamäärä auttoi siinä, että meidän täytyi lähteä kohtaamaan vanhempia rohkeasti. Keskustelusta tuli rennompaa ja luontevampaa tapahtuman edetessä. Tapahtuma toi esiin hyviä puolia keskustelutaidoista ja saimmekin tästä positiivista palautetta suullisesti yhteistyötahon puheenjohtajalta.

Vuorovaikutustilanteita ammattilaisen näkökulmasta olimme aikaisemmin harjoitelleet harjoittelujaksoilla. Asetelma tällaisessa tapahtumassa oli kuitenkin erilainen, koska me itse olimme suunnitelleet pisteemme ja olimme siitä vastuussa, eikä meillä ollut ohjaajaa, jolta olisi voinut tarvittaessa kysyä, kuten harjoittelujaksoilla. Lapsettomana tuntui myös stressaavalta mennä puhumaan vanhemmille vuorovaikutuksesta, koska heillä on jo käytännön kokemuksen myötä tullut paljon arvokasta tietoa aiheesta. Äitinä olemisesta oli se etu, että pystyi antamaan vinkkejä esimerkiksi perheen sisarusten välisiin vuorovaikutustilanteisiin. Moni kertoi saaneensa vertaistukea, kun pystyi keskustelemaan meitä yhdistävistä kokemuksista. Toisinaan tuntui haasteelliselta olla kertomatta vanhemmalle ikään kuin vastauksia tai ratkaisuja heidän haasteisiinsa. Tärkeämpää oli pohtia asiaa yhdessä.

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen osaamisvaatimuksissa eli kompetensseissa yhtenä tavoitteena on, että sosionomi osaa edistää kansalaisten osallisuutta ja osallistumisen mahdollisuuksia sekä hän kykenee vaikuttamistyöhön eri toimijoiden kanssa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a.) Vauvan päivän tapahtumassa annoimme kävijöille mahdollisuuden osallistua keskusteluun meidän kanssamme. Esittelypisteemme tarkoituksena oli antaa myös tukea perheiden arkeen. Tapahtumamme oli ennaltaehkäisevää työtä ja toimimme esiin varhaisen tuen näkökulmia. Toimimme yhteistyökykyisesti työyhteisön kanssa alun vaikeuksista huolimatta. Yhtenä sosionomin osaamistavoitteena on myös työn laadun ja tuloksien arviointi sekä vaikutukset. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a.) Kykenimme ammatilliseen kriittiseen reflektioon koko opinnäytetyön prosessin ajan sekä opinnäytetyön toteutuksen jälkeen. Kävimme palautekeskustelua yhteistyötahon kanssa.

Yleissairaanhoidajan osaamisvaatimuksissa yhtenä kohtana on asiakaslähtöisyys. Sairaanhoidajan tulee arvostaa asiakasta ja potilasta sekä kohdata hänet oman elämänsä asiantuntijana ja toimijana. (Laukkanen, 2020.) Vauvan päivän tapahtumassa kohtasimme kävijät inhimillisesti ja arvostavasti. Se näkyi muun muassa siinä, että vaikka olimmekin perehtyneet aiheeseen kirjallisuuden kautta, vanhemmat tuntevat oman lapsensa parhaiten ja kunnioitimme sitä. Emme

myöskään aloittaneet keskustelua syyllistämällä, vaan puhuimme aiheesta enemmän positiivisuuden näkökulmasta, mitä kaikkea hyvää toimivasta vuorovaikutuksesta lapselle seuraa. Tiedostamme sen, että vanhemman ja vauvan välinen vuorovaikutus on herkkä aihe ja perheillä voi olla siinä haasteita. Sairaanhoidajan tulee osata kohdata haavoittuvat asiakasryhmät, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo muistaen (Laukkanen, 2020).

Sujuva vuorovaikutus on tärkeää moniammatillisessa työskentelyssä. Siinä jokaisen ammattilaisen tietotaito tulee vaikuttavaksi vasta, kun se saatetaan yhteyteen toisten ammattilaisten tietämyksen kanssa, jolloin kaikkien asiantuntemus laajenee. Hyvässä moniammatillisessa kohtaamisessa tietoa rakennetaan yhdessä. On tärkeää tunnistaa erilaisia tapoja toimia, jolloin yhteistä tiedon rakentamista voidaan katsoa myös kunkin ammattialan näkökulmasta. Moniammatillisessa vuorovaikutuksessa jokaisen osallistujan on tärkeää irrottautua oman ammattialansa näkökulmasta ja hyödynnettävä toisten asiantuntemusta oman ymmärryksensä laajentamiseksi. (Mönkkönen ym., 2019, s. 48, 54, 61–62.)

Moniammatillinen osaamisemme antoi avaran näkökulman aiheeseen. Olemme opinnäytetyöprosessin aikana saaneet arvokasta kokemusta siitä, millaista moniammatillinen työskentely on. Tästä kokemuksesta on hyötyä myös työelämässä, jossa tehdään tiiviisti eri ammattialojen välistä yhteistyötä. Pystyimme etsimään tietoa omien alojemme näkökulmasta ja yhdistämään ne tähän työhön. Opinnäytetyöprosessin aikana huomasimme myös omat ja toistemme vahvuudet ja se missä toisella loppui tieto tai taito, toinen pystyi jatkamaan siitä. Työmäärä on jakaantunut koko prosessin ajan tasapuolisesti ja olemme pysyneet sovituissa aikatauluissa.

Meidän isoimmat oppimiskokemuksemme tässä opinnäytetyössä liittyvät Vauvan päivän tapahtumaan. Kattavan aiheeseen perehtymisen avulla saimme lisää tietoa varhaisesta vuorovaikutuksesta ja tämä lisäsi varmuutta kohdata perheitä sekä Vauvan päivässä että myöhemmin tulevina ammattilaisina. Perehtyminen aiheeseen auttaa myös ymmärtämään aihetta kokonaisvaltaisesti. Emme olleet aikaisemmin olleet tapahtumissa, muuten kuin osallistujan roolissa. Saimme

käsityksen siitä, mitä tapahtuman toteuttaminen vaatii ja mitä kaikkea suunniteltaessa ja toteutettaessa täytyy ottaa huomioon.

Opinnäytetyöprosessin alussa emme tunteneet toisiamme. Olimme epäileväisiä sen suhteen, miten työ onnistuisi, kun emme tunteneet toistemme työskentelytapoja. Olimme molemmat myös ajatelleet tehdä opinnäytetyön opiskelijan kanssa, joka on samalta alalta kuin itse. Pohdimme myös sitä, että tuoko haasteita, se että asomme eri paikkakunnilla emmekä voi nähdä toisiamme kuin videon välityksellä. Nämä kaikki huolet osoittautuivat nopeasti turhiksi. Olemme oppineet sekä itsestämme että toisistamme opiskelijoina tämän prosessin aikana. Moniammatillisuus tässä opinnäytetyössä on ollut rikkaus, ja sen vuoksi olemme saaneet laaja-alaisempia näkökulmia aiheisiin. Etäyhteyksien ansiosta opinnäytetyön tekeminen ja viestiminen siitä ovat olleet helppoa. Prosessin aikana olemme huomanneet sen, miten tärkeää on pystyä keskustelemaan avoimesti erityisesti, jos prosessin aikana on ollut haasteita.

LÄHTEET

- Cacciatore, R., Korteniemi-Poikela, E., & Huovinen, M. (2008). *Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa*. WSOY.
- Carling, M., & Cleve, E. (2006). *Yli huolehtivat vanhemmat – Curling-perhe parempaan tasapainoon*. WSOY.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. (i.a.). Osaamisvaatimukset: sosionomi (AMK). Saatavilla 8.10.2022. <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi/>
- Dunderfelt, T. (2001). *Intuitio ja tunneviestintä - ihmisten välinen näkymätön viestintä*. Dialogia Oy.
- Flacking, R., Thomson, G., & Axelin, A. (2016). *Pathways to emotional closeness in neonatal units – a cross-national qualitative study*. BMC Pregnancy and Childbirth, 16:170. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4949764/>
- Gerhardt, S. (2008). *Rakkaus ratkaisee. Varhaisen vuorovaikutuksen merkitys aivojen kehittymiselle*. Edita.
- Hughes, D. A., (2011). *Kiintymyskeskeinen vanhemmuus. Toimivuutta kasvatukseen*. Pt-Kustannus.
- Innokylä. (i.a.). *0–1-vuotiaan kehitys*. Saatavilla 4.9.2022. https://innokyla.fi/sites/default/files/2020-05/mie_ite_ryhma_0_1_vuotiaan_kehitys_nettiin.pdf
- Isosävi, S. (2015). *Ei-tietäminen osana sensitiivistä varhaista äitiyttä - kontekstina vauvahavainnointiprosessi*. <https://www.psykoterapia-lehti.fi/tekstit/isosavi415.pdf>
- Janhunen, K., Oulasmaa, M. (toim.), Cacciatore, R., Hyvärinen, S., Kaimola, K., Rotkirch, A., Saloheimo, A., & Raimovaara, K. (2012). *Äidin kielletyt tunteet* (3.p.). Väestöliitto.
- Juusola, M. (2011). *Vahvaksi rakastetut lapset* (p.1). Otava.
- Kalland, M., & Salo, S. (2020). *Vanhemmuuden tukeminen vauva- ja lapsiperheissä*. Duodecim, 136–891. <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo15527.pdf>

- Kanninen, K., & Sigfrids, A. (2012). *Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin*. PS-kustannus.
- Katajamäki, M., & Gyldén, O. (toim.). (2014). *Suomalainen vauvakirja* (3.uud.p.). Otava.
- Keltinkangas-Järvinen, L. (2012). *Pienen lapsen sosiaalisuus*. WSOY.
- Ketola-Huttunen, T. & Toppari, H. (2021). *Turvasatama - parisuhteen vahvistamisen ryhmä lasta odottaville ja pienten lasten vanhemmille: materiaali ryhmän ohjaajille*. Publiva Oy / Kirjapaja.
- Korhonen, L. (26.11.2021). *Kasvu ja kehitys eri ikäkausina - pulassa lapsen kanssa*. Kustannus Oy Duodecim.
<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>
- Korkalainen, P. (i.a.). *Vammaispalveluiden käsikirja - kiintymyssuhteen merkitys ja sen tukeminen*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla 4.9.2022. <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/vammaisen-henkilo-vanhempana/kiintymyssuhteen-merkitys-ja-sen-tukeminen#vanhemman-tehtava>
- Kristeri, I. (2018). *Näe minut. Vanhemmuus ja lapsen kohtaaminen*. BoD – Books on Demand.
- Köngäs, M. (2019). *Tunneäly varhaiskasvatuksessa*. PS-kustannus.
- Lapsuus.ouka.fi. (i.a.). *Lapsen ikäkaudet. Vauvaikä. Motorinen kehitys*. Saatavilla 21.8.2022. <https://lapsuus.ouka.fi/lapsen-ikakaudet/vauvaika/motorinen-kehitys/>
- Laukkanen, A. (15.1.2020). *Yleissairaanhoidajan (180 op) osaamisvaatimukset ja sisällöt. Blogit Savonia*. <https://blogi.savonia.fi/ylesharvointi/2019/01/31/yleissairaanhoidajan-180-op-osaamisvaatimuslauseet-ja-sisallot-julkaistu/>
- Launonen, K. (2007). *Vuorovaikutus – kehitys, riskit ja tukeminen kuntoutuksen keinoin*. Kehitysvammaliitto ry.
- Lotzin, A., Lu, X., Kriston, L., Schiborr, J., Musal, T., Romer, G., & Ramsauer, B. (2015). *Observational Tools for Measuring Parent – Infant Interaction: A Systematic Review*. 18:99–132. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25837491/>

- Martikainen, K. & Burakoff, K. (16.6.2021) *Varhainen vuorovaikutus luo pohjan lapsen kehitykselle*. Saatavilla 12.9.2022. <https://tikonen.fi/aiheet/vuorovaikutus/varhainen-vuorovaikutus-luo-pohjan-lapsen-kehitykselle/>
- MIELI Suomen Mielenterveys ry. (4.8.2022). *Tunnetaidot perheessä*. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/tunnetaidot-perheessa/>
- Mäkelä, S. (2019). *Vauvan kanssa vuorovaikutuksen puutarhassa. Varhaisen vuorovaikutuksen kirja vauvan äidille, isälle ja läheisille*. BoD – Books on Demand.
- Mäntymaa, M., & Tamminen, T. (1999). *Varhainen vuorovaikutus ja lapsen psyykkinen kehitys*. Duodecim, 1999; 115 2447–53. <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo91150.pdf>
- Mäntymaa, M., Luoma, I., Puura, K., & Tamminen, T. (2003). *Tunteet, varhainen vuorovaikutus ja aivojen toiminnallinen kehitys*. Duodecim 2003; 119:459–65. <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo93467.pdf>
- Mönkkönen, K., Leinonen, L., Arajärvi, M., Hovatta, A-E., Tusa, N., & Salokangas, K. (2019). Teoksessa Mönkkönen, K., Kekoni, T., & Pehkonen, A. (toim.). *Moniammatillinen yhteistyö. Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla*. Gaudeamus.
- Niskanen, T., & Kari, O. (2019). *Kasvun ja osallisuuden edistäminen* (p.1.–4.). Sanoma Pro Oy.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L., & Ruoppila, I. (2014). *Ihmisen psykologinen kehitys* (5. uud. p.). PS-kustannus.
- Nurmiranta, H., Leppämäki, P., & Horppu, S. (2012). *Kehityspsykologiaa – lapsuudesta vanhuuteen* (p.4). Kirjapaja.
- Nurmiranta, H., Leppämäki, P., & Horppu, S. (2014). *Kehityspsykologiaa – lapsuudesta vanhuuteen* (p.5). Kirjapaja.
- Opetushallitus. (i.a.). *Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarina kuvin ja sanoin. Tunnetaitoja oppii harjoittelemalla. Opettajan aineisto*. Saatavilla 15.8.2022 <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/tunteesta-tunteeseen-ohjaajan-opas/3-tunnetaitoja-oppii-harjoittelemalla>

- Parasta Lapsille ry, (i.a.) *Parasta Lapsille vuodesta 1945!* Saatavilla 12.8.2022
<https://www.parastalapsille.fi/info>
- Pulkkinen, L. (2002). *Mukavaa yhdessä - sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys*. PS-kustannus.
- Pulkkinen, L. (2022). *Lapsen hyvinvointi alkaa kodista*. PS-kustannus.
- Puura, K., Sannisto, T., & Riihonen, R. (25.5.2018). Mitä vauva haluaa? Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen neuvolassa. *Lääkärilehti*, 73(21/2018), 1345–1350. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201809212581>
- Rönkä, A., & Kekkonen, M. (2020). Yhteentörmäyksistä yhteistyöhön - vauvan tulo käynnistää kasvun yhteisvanhemmuuteen. Jyväskylän yliopisto. <http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202010136181>
- Sajaniemi, N., Suhonen, E., Nislin, M., & Mäkelä, J.E. (2015). *Stressin säätely – kehityksen, vuorovaikutuksen ja oppimisen ydin*. PS-kustannus.
- Salminen, P. (toim.). (2005). *Yhdessä kasvattamaan – kohti välittämisen toimintakulttuuria*. PS-kustannus.
- Sandberg, E. (2021). *Pedagoginen tuki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa*. PS-kustannus.
- Sassali, J. (26.1.2022). *Varhainen vuorovaikutus – kannustavan kasvatuksen ja kehotunnekasvatuksen perusta*.
<https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/varhainen-vuorovaikutus-kannustavan-kasvatuksen-ja-kehotunnekasvatuksen-perusta/>
- Savio, M. (2017). *Vauvaperheen perhedynamiikka. Monimenetelmäinen tutkimustapa perhesuhteista ja vuorovaikutuksesta lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana*. [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto].
- Siltala, P. (2003). Teoksessa Niemelä, P., Siltala, P., & Tamminen, T. (toim.). *Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus*. WSOY.
- Silvén, M. (toim.). (2010). *Varhaiset ihmissuhteet – polku lapsen suotuisaan kehitykseen*. Minerva Kustannus Oy.
- Sinkkonen, J., & Kalland, M. (2011). *Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen* (p. 1). WSOYpro Oy.
- Sinkkonen, J., & Korhonen, L. (2015). *Pulassa lapsen kanssa*. (p.1). Kustannus Oy Duodecim.

- Siun Sote, (i.a.) *Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen*. Saatavilla 1.9.2022
<https://www.siunsote.fi/varhaisen-vuorovaikutuksen-tukeminen>
- Storvik-Sydänmaa, S., Tervajärvi, L., & Hammar, A-M. (2019). *Lapsen ja perheen hoitotyö*. Sanoma Pro.
- Tamminen, T. (2011). Teoksessa Sinkkonen, J. & Kalland, M. (toim.). *Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen* (p. 1). WSOYpro Oy.
- Terveyskirjasto. (22.10.2020). *Kiintymyssuhdemallit*. Saatavilla 3.9.2022.
<https://www.terveyskirjasto.fi/odk00026>
- Terveyskirjasto. (8.2.2018). *Imeväisen yksilöllinen kasvutapa*. Saatavilla 8.9.2022. <https://www.terveyskirjasto.fi/iti00003>
- Terveyskylä.fi. (i.a.). *Lastentalo. Tietoa lasten sairauksista. Kasvu ja hormonitoiminta. Lapsen kasvu. Kasvukäyrät*. Saatavilla 21.8.2022.
<https://www.terveyskyla.fi/lastentalo/tietoa-lasten-sairauksista/kasvu-ja-hormonitoiminta/lapsen-kasvu/kasvuk%C3%A4yr%C3%A4t>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (i.a.). *Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK)*. Etusivu. Tiedevilppi. Saatavilla 18.8.2022 <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>
- VauvaSuomi ry, (i.a.) *Vauvan päivä*. Saatavilla 12.8.2022
<https://www.vauvasuomi.fi/vauvan-piv-1>
- Viljamaa, J. (2008). *Anna lapsen onnistua*. Gummerus.
- Viljanen, K. (2020). *Kasvun paikka*. Kosmos.
- Ylikangas, M. (toim.). (2016). *Mielen salat*. Gaudeamus.

LIITE 1. Esittelypisteen mainos

VARHAINEN VUOROVAIKUTUS -TAPAHTUMA VAUVAN PÄIVÄNÄ 2022

- OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS;
SOSIONOMI- SEKÄ
SAIRAAHOITAJAOPISKELIJA
- VARHAISEN VUOROVAIKUTUKSEN
MERKITYS LAPSEN PSYYKKISELLE
KEHITYKSELLE
- **LAPPEENRANNAN PRISMAKESKUKSEN
KÄYTÄVÄLLÄ (PUHAKANKATU 9-11)
PE 30.9.2022 KLO 9-12**
- OTA VAUVASI MUKAAN JA TULE
KUUNTELEMAAN SEKÄ KESKUSTELEMAAN
TÄRKEÄSTÄ AIHEESTA ♥

Diak

PARASTA
LAPSILLE RY

LIITE 2. Esite

VARHAINEN VUOROVAIKUTUS

-TAPAHTUMA VAUVAN PÄIVÄNÄ 2022

WWW.HEL.FI

- VARHAINEN VUOROVAIKUTUS ON KAIKKEA LAPSEN JA VANHEMMAN YHDESSÄ TEKEMISTÄ, OLEMISTA JA KOKEMISTA VAUVAN ENSI VUOSINA
- OLET VAUVALLESI ESIMERKKI SEKÄ KANSSAOPPIJA
- VAUVALLA ON KYKY JA TARVE VUOROVAIKUTUKSEEN
- VARHAINEN VUOROVAIKUTUS VAIKUTTAA AIVOJEN KEHITYKSEEN...
- ...SOSIAALISIIN TAITOIHIN, ITSELUOTTAMUKSEEN, ITSETUNTOON, MINÄKUVAAN, TUNTEIDEN ITSESÄÄTELYYN SEKÄ EMPATIAKYKYYN
- VARHAINEN VUOROVAIKUTUS ON ESIMERKIKSI ARKISISTA ASIOISTA JUTTELUA JA SATUHETKIÄ

LINKKEJÄ: WWW.LUELAPSELLE.FI/LORUPANKKI/
WWW.ONNIJAILONA.FI/I/LORUT-IA-LEIKIT

TALUSTA: PIXABAY

LIITE 3. Palautekysely esittelypisteestä

PALAUTEKYSELY VARHAISEN VUOROVAIKUTUKSEN
PISTEESTÄ VAUVAN PÄIVÄNÄ 2022

Mitä pidit pisteestämme asteikolla 1–5?

(1=en pitänyt ollenkaan, 5=pidin erittäin paljon)

1   2   3   4   5

Sain uutta tietoa:

- Yleisesti varhaisesta vuorovaikutuksesta
 Vuorovaikutuksen merkityksestä lapsen kehitykselle
 Vinkkejä/keinoja vuorovaikutuksen vahvistamiseksi
 Muuta, mitä:

Oliko varhainen vuorovaikutus aiheena sinulle
ennestään tuttu?

- Kyllä
 Jonkin verran
 Ei

Pitäisikö samantyyppisiä tapahtumia olla enemmän?

- Kyllä
 Ei

Olitko kuullut yhteistyöjärjestöstä

(Parasta Lapsille ry) aikaisemmin?

- Kyllä
 Ei

Olisiko sinulla kiinnostusta osallistua

Parasta Lapsille ry:n tapahtumiin?

- Kyllä
 Ei

Palautetta pisteen toteuttajille:

LIITE 4. Muistiinpanot

1. Varhainen vuorovaikutus on kaikkea lapsen ja vanhemman yhdessä tekemistä, olemista ja kokemista vauvan ensi vuosina

-Vuorovaikutus vauvan kanssa ei vaadi erityisosaamista, vaan vuorovaikutusta tapahtuu arjessa huomaamatta ja sitä oppii läpi elämän, eikä valmiiksi tule koskaan.

-Vaikka vuorovaikutustaitoja voi harjoitella jo vastasyntyneen kanssa, kuitenkin vauvavuoden aikana koettu mahdollinen vuorovaikutuksen puute tai vähäisyys ei tarkoita, ettei sitä voisi työstää myöhemmin.

2.Olet vauvallesi esimerkki sekä kanssaoppija

-Jotta aikuinen kykenee vastaanottamaan vauvan tunteita, hänen täytyy pystyä hyväksymään myös omat tunteensa. Tunteet voivat vaihdella päivän aikana kiitollisuudesta pelkoon ja kaikkea siltä väliltä. Ne kaikki tunteet ovat sallittuja.

-Tunteet kuuluvat elämään ja erityisesti vauvavuoden aikana tunteet saattavat näkyä ja kuulua, anna omien sekä vauvasi tunteiden tulla ulos, aikuinenkin saa olla kiukkuinen tai väsynyt ja voi sanoittaa tämän vauvalle.

-Varhaisella vuorovaikutuksella vanhempi luo pohjaa sille, miten vauva tulkitsee ja ennakoii vuorovaikutustilanteita.

3. Vauvalla on kyky ja tarve vuorovaikutukseen

-Jo raskaus aikana sikiö ja äiti ovat vuorovaikutuksessa esimerkiksi liikkeiden, äänien ja kosketuksen avulla. Vauvan synnyttyä molemminpuolinen tutustuminen vie aikaa, mutta vanhemmat ovat silti aina oman vauvansa asiantuntijoita.

- Jokaisen vauvan ja vanhemman vuorovaikutus on omannäköistä eikä yhtä ainoaa oikeaa tapaa ole, kuitenkin vauvan tulisi saada päivittäin kokea, että vanhempi iloitsee hänen kanssaan olemisesta.

-Vuorovaikutuksessa vauvalle tulee tunne, että hän on merkityksellinen ja tärkeä kun hänen viesteihinsä ja tarpeisiinsa vastataan.

4. Varhainen vuorovaikutus vaikuttaa aivojen kehitykseen

- Tutkimusten mukaan tunnetaidoilla on pitkä vaikutus elämään, jopa koulussa suoriutumiseen.

- Vauvan aivoihin syntyy hermosolujen välisiä yhteyksiä vuorovaikutuksessa. Kun samankaltainen kokemus toistuu se vahvistaa tiettyjä yhteyksiä. Lapselle muotoutuu sisäinen kokemus, jonka hänen aivonsa muistavat jatkossa samankaltaisissa tilanteissa.

-Esimerkiksi jos lapsi kaatuu ja satuttaa itsensä, hän alkaa itkeä. Aikuinen ottaa hänet syliin ja lohduttaa. Lapselle muotoutuu myönteinen rata siitä, että kun hänellä on paha olo ja hän pyytää apua, häntä autetaan. Tämä ohjaa häntä myöhemmin ajattelemaan myönteisesti: minun tarpeeni ovat tärkeitä, minua ei jätetä yksin, vanhemmat pyrkivät minun parhaakseni, maailmaan ja toisiin ihmisiin voi luottaa.

5. Varhainen vuorovaikutus vaikuttaa sosiaalisiiintaitoihin, itseluottamukseen, itsetuntoon, minäkuvaan, tunteiden itsesäätelyyn sekä empatiakykyyn

-Varhaisessa vuorovaikutuksessa lapselle kehittyy perusturvallisuuden ja luottamuksen kokemus.

-Tämä heijastuu myöhempisiin ihmissuhteisiin ja luo pohjan itsetunnon, minäkuvan sekä empatiakyvyn kehittymiselle. Lapselle tulee kokemus siitä, että hänen tunteensa ja tarpeensa ovat tärkeitä.

6. Varhainen vuorovaikutus on esimerkiksi arkisista asioista juttelua ja satuhetkiä

-Omia sekä vauvan tunteita voi nimetä ääneen vauvalle vaikei, vauva sanallisesti vastaa takaisin. Vauvalle voi jutella, vaikka päivän säästä eli ihan arkisista asioista. Jo pienelle lapselle voi esimerkiksi kertoa mitä päivän aikana tulee tapahtumaan.

-Aidosti läsnä oleminen, katsekontakti ja sylvittely vahvistavat varhaista vuorovaikutusta.

-Vauvan voi ottaa ikätason mukaisesti mukaan kotiaskareisiin esimerkiksi leikkimatolle katsomaan pyykinpesukoneen tyhjentämistä ja vauvalle voi sanoittaa mitä tilanteessa tapahtuu.

-Lorutuokiot ja satuhetket ovat hyvä keino harjoitella vuorovaikutusta. Vauvan kanssa voi lorutella samoissa tilanteissa esimerkiksi aina ennen ruokailua. Vauvan voi ottaa syliin tai lattialle makaamaan, jos vauva ei vielä istu ja näyttää hänelle kuvia samalla kun lukee satua. Tarinaan voi eläytyä erilaisilla äänenpainoilla ja ilmeillä.

-Vauvalle voi laulaa pitkin päivää esimerkiksi erilaisia lastenlauluja ja vauvan kanssa voi laulaa esimerkiksi kehtolaulun ennen nukkumaan menoa. Tästä voi syntyä toistuva rutiini, joka rauhoittaa vauvaa ja valmistaa häntä nukkumaanmenoon.

-Vauvan tasolle meneminen on tärkeää. Vauvan kanssa leikkiminen ei ole rakettitiedettä ja pienet asiat tuottavat vauvalle iloa.

-Vuorovaikutuksessa on kaksi osapuolta. Vaikka vauva ei osaa vielä puhua, hänelle tulisi antaa myös tilaa kommunikoida ja aikuisen tulisi malttaa odottaa vauvan reaktiota.

-Vauvan tulisi saada olla vuorovaikutuksessa molempien vanhempien kanssa sekä erikseen että yhtäaikaisesti mikäli perheessä on kaksi vanhempaa.

LIITE 5. Esittelypisteemme tapahtumassa

